ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (teine koda laiendatud koosseisus)

15. juuni 2005 *

Kohtuasjas T-17/02,

Fred Olsen, SA, asukoht Santa Cruz de Tenerife (Hispaania), esindajad: advokaadid R. Marín Correa ja F. Marín Riaño,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: J. Buendía Sierra, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

keda toetab

Hispaania Kuningriik, riiklik esindaja: N. Díaz Abad, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astuja,

mille esemeks on taotlus tühistada komisjoni 25. juuli 2001. aasta otsus, mis puudutab riigiabi toimikut NN 48/2001 — Hispaania — Abi laevaühingule Trasmediterránea (EÜT 2002, C 96, lk 4),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(teine koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees J. Pirrung, kohtunikud A. W. H. Meij, N. J. Forwood, I. Pelikánová ja S. S. Papasavvas,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. juuli 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

I — *Ühenduse õigusnormid*

A — *Määrus (EMÜ) nr 3577/92*

1 Nõukogu 7. detsembri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 3577/92 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaž) (EÜT L 364, lk 7 ; ELT eriväljaanne 06/02, lk 10) artikli 2 lõige 4 defineerib avalike teenuste osutamise kohustused selliste kohustustena, mida kõnesolev ühenduse laevaomanik kommertshuvidest lähtudes endale ei võtaks või ei võtaks samas ulatuses või samadel tingimustel.

2 Määruse nr 3577/92 artikkel 4 sätestab, et kui liikmesriik sõlmib avalike teenuste osutamise lepinguid või kehtestab avalike teenuste osutamise kohustusi, peab ta seda tegema ühtki ühenduse laevaomanikku diskrimineerimata. Teiselt poolt võivad liikmesriigid teenuste osutamise kohustuste kehtestamisel esitada ainult nõudeid, mis käsitlevad teenindatavaid sadamaid, regulaarsust, pidevust, sagedust, võimet

teenust osutada, tasumäärasid ja laevaperet. Kõikidele ühenduse laevaomanikele peab vajaduse korral maksma kompensatsiooni avalike teenuste osutamise kohustuste eest.

3 Määruse nr 3577/92 artikli 6 lõige 2 näeb ette, et erandina ei rakendata määrust kabotaaži puhul Kanaari saarte vahel ajutiselt kuni 1. jaanuarini 1999.

B — *Määrus (EÜ) nr 659/1999*

4 Vastavalt nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ [...] artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 4 lõikele 3 „[k]ui komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et teatatud meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta ei ole ilmnenud mingeid kahtlusi, kuivõrd see jääb [EÜ] artikli [87] lõike 1 reguleerimisalasse, otsustab ta, et nimetatud meede sobib ühisturuga kokku".

5 Määruse nr 659/1999 artikli 26 lõike 1 kohaselt:

„Komisjon avaldab Euroopa Ühenduste Teatajas vastavalt artikli 4 lõigetele 2 ja 3 [...] tehtud otsuste kokkuvõtted. Kokkuvõttes sedastatakse, et otsuse koopia võib saada autentses keeles või autentsetes keeltes."

C — *Ühenduse suunised meretranspordile suunatud riigiabi kohta*

6 Ühenduse suuniste meretranspordile suunatud riigiabi kohta (EÜT 1997, C 205, lk 5) punkt 9 sätestab tingimused ja protseduurid, mille puhul otseselt teatud avalike teenuste osutamise kohustusest tuleneva tegevuskahjumi hüvitamine ei kujuta endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Punkt 9 näeb siiski ette, et „erandid [nendest tingimustest ja protseduuridest] võivad olla põhjendatud näiteks saartekabotaažil, mis hõlmab regulaarset parvlaevateenust" [mitteametlik tõlge]. Kõigest hoolimata tuleb selle sätte kohaselt võetavatest meetmetest teavitada komisjoni, kes hindab neid üldiste riigiabi eeskirjade kohaselt.

D — *Teatis üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas*

7 Komisjoni teatise üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas (EÜT 2001, C 17, lk 4) punkti 14 kohaselt:

„Üldise majandushuvi teenused erinevad tavalistest teenustest selles poolest, et avaliku võimu esindajate hinnangul on nende osutamine vajalik isegi siis, kui turuolukord ei ole nende teenuste osutamiseks piisavalt soodus [...]. [K]ui avaliku võimu esindajad leiavad, et teatud teenuste osutamine on üldistes huvides ja et turumehhanismidega ei ole võimalik nende teenuste rahuldavat osutamist tagada, võivad nad vajaduste katmiseks teatud hulga konkreetsete teenuste osutamiseks kehtestada avalike teenuste osutamise kohustuse." [siin ja edaspidi on komisjoni teatist tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]

8 Komisjoni teatise üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas punkti 22 kohaselt:

„Liikmesriikide vabadus määratleda [üldise majandushuvi teenused] tähendab seda, et eeskätt nemad vastutavad teenuste määratlemise eest [niisuguste] teenustena [...], lähtudes tegevusalade erilistest omadustest; ainsaks piiriks nimetatud määratlemisel on ilmse vea olemasolu kontroll. Liikmesriigid võivad anda neid teenuseid osutavatele äriühingutele vajalikke eri- või ainuõigusi, reguleerida nende tegevust ja vajadusel seda subsideerida [...]. Küsimused sellest, milliste teenuste osutamine on üldistes huvides ja kuidas neid teenuseid osutada, otsustatakse eeskätt kohalikul tasandil. Komisjoni ülesanne on tagada, et võetud meetmed oleksid ühenduse õigusega kooskõlas. Siiski selleks, et kohalduks [EÜ] artikli 86 lõikes 2 sätestatud erand, tuleb avalike teenuste osutamise ülesanne kõikidel juhtudel selgelt määratleda ja avaliku võimu esindaja õigusaktiga selgelt volitada (k.a lepingud) [...]. See kohustus on vajalik õiguskindluse ja läbipaistvuse tagamiseks kodanike suhtes ja vältimatu selleks, et komisjon saaks kontrollida, kas proportsionaalsuse tingimus on täidetud."

II — *Hispaania õigusnormid*

A — *Kuninga dekreet nr 1876/78*

9 8. juuli 1978. aasta Real Decreto nr 1876/78, millega kehtestatakse riikliku huvi esindavate mereühenduse teenuste osutamise kord (*BOE* nr 1876/78, 10.8.1978, lk 18761, edaspidi „kuninga dekreet nr 1876/78), artikkel 1 lubab Hispaania transpordi- ja sideministril sõlmida äriühinguga Trasmediterránea, SA (edaspidi „Trasmediterránea") lepingu riiklikku huvi esindavate mereühenduse teenuste osutamiseks.

10 Kuninga dekreedi nr 1876/78 artikli 2 kohaselt peab leping igal juhul olema nimetatud dekreedile lisatud spetsifikaadi põhimõtetega kooskõlas (edaspidi „spetsifikaat").

11 Spetsifikaadi põhimõtte nr 5 kohaselt võib lepingus loetletud teenustes muudatusi teha vaid lepingu sõlminud ametiasutuse loal.

12 Spetsifikaadi põhimõte nr 25 näeb ette raamatupidamise korra nimetusega „riigi konto", mis võimaldab kindlaks määrata lepingu majandusliku ja rahalise tasakaalu kindlustamiseks vajaliku riigi vahenditest antava toetuse suuruse. Need toetused kajastatakse riigi kontol, millel on jaod „majandustegevus" ja „investeeringud". Kummalgi jaol on osad „tulu" ja „kulu", mis jagunevad erinevateks kirjeteks.

13 Nii on riigi konto „majandustegevuse" jao tulude osas spetsifikaadi põhimõtte nr 25 A punkti a kohaselt eelkõige järgmised kirjed:

„1. Vedudelt saadav müügitulu — äriühingu kulud kaetakse eelkõige teenuste kasutajate poolt makstud tasu arvelt. [Lepingu sõlminud ametiasutus] kehtestab teenuste tabelis loetletud [teenustele] kohaldatavad [...] tasumäärad turunõudlusest lähtudes.

[...]

3. Riigi toetus (majandustegevus) — riigi konto likvideerimisel on tuludeks riigi poolt igal eelarveaastal konto kirje A tasakaalustamiseks subsiidiumina antud summad, mis peavad kajastuma riigieelarves."

14 Spetsifikaadi põhimõtte nr 25 A punkti b kohaselt koosneb riigi konto „majandustegevuse" jao kulude osa eelkõige järgnevatest kirjetest:

„1. Veokulud, äriühingule kuuluvate laevade ekspluatatsioonikulud ja laevade üürimisega seonduvad kulud vastavalt kinnitatud lepingutele, kaasa arvatud eelnevalt tunnustatud sotsiaalsete õiguste tagamine.

[...]

5. Riiklikku huvi esindavate mereühenduse teenuste osutamisega kaasnevad tegevuse üldkulud, kaasa arvatud eelnevalt tunnustatud sotsiaalsete õiguste tagamisega seonduvad kulud.

[...]

7. Äriühingule makstav hüvitis — käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks on äriühingu käsutuses asjakohased varad ja vajalikud rahalised vahendid selleks, et teostada majandustegevusega seonduvaid hädavajalikke tehnilisi ümberkorraldusi ja saavutada teenuste adekvaatseks osutamiseks vajalik majanduslik

elujõulisus. Äriühingule makstava hüvitise aluseks on vedudelt ja ümberkorraldustest saadud tulude protsendimäär, mis arvutatakse igal aastal majandustegevuseks antud riigi toetuse ja tegevuse kogukulude suhtest, millest on omakorda lahutatud hüvitis.

Kohaldatavad protsendimäärad [on pöördvõrdelised nimetatud suhtega]."

15 Spetsifikaadi põhimõtte nr 25B punkti a kohaselt koosneb riigi konto „investeeringute" jao tulu riigi toetusest. See säte näeb ette, et „[r]iigi konto likvideerimisel on tuludeks riigi poolt igal eelarveaastal konto [„investeeringute" jao] tasakaalustamiseks toetusena antud summad, mis peavad kajastuma riigieelarves".

16 Spetsifikaadi põhimõte nr 26 näeb ette:

„Riigi toetuse summad makstakse neljas osas kvartali kaupa ettemaksetena, millele järgneb intresside arvestamine saldeerimiskuupäeva seisuga. Kui teatud eelarveaastal tekib riigi konto likvideerimisel ülejääk [...], jääb see ülejääk äriühingu käsutusse ja kirjendatakse järgmise eelarveaasta tuluna [...]. Kui aga likvideerimise käigus tekib puudujääk, kompenseerib riik selle äriühingule järgmise eelarveaasta riigieelarvest."

17 Spetsifikaadi põhimõtte nr 28 kohaselt koostab äriühing iga nelja aasta möödumisel investeerimisplaani, mis näeb muu hulgas ette ka personalipoliitika eesmärgid. See plaan tuleb esitada valitsusele kinnitamiseks.

B — *Kuninga dekreet nr 1466/1997*

18 19. septembri 1997. aasta Real Decreto nr 1466/1997 (*BOE* 20.9.1997, lk 27712, edaspidi „kuninga dekreet nr 1466/1997) sätestab üldist huvi esindavate regulaarliinide merekabotaaži korra Hispaanias, välja arvatud merekabotaaž Kanaari saarte vahelistel regulaarliinidel, mis jääb Kanaari autonoomse piirkonna ainupädevusse.

C — *Dekreet nr 113/1998*

19 Consejería de Turismo y Transportes de la Comunidad Autónoma de Canarias'i (Kanaari autonoomse piirkonna turismi- ja transpordinõukogu) 23. juuli 1998. aasta dekreet nr 113/1998 sätestab avalike teenuste osutamise kohustused Kanaari autonoomse piirkonna saarekabotaaži regulaarliinidel (*Boletín Oficial de Canarias*, 29.7.1998, lk 8477, edaspidi „dekreet nr 113/1998").

20 Dekreedi nr 113/1998 lisa näeb ette viis mereliini ja määratleb erinevate saarte vahel tagatavad ühendused, sagedused, regulaarsuse, kasutatavate laevade tehnilised tingimused ja maksimaalsed tasumäärad. Kõnealused liinid on:

— 1. liin: Santa Cruz de Tenerife – Las Palmas de Gran Canaria, Morro Jable ja tagasi;

— 2. liin: Valle Gran Rey – Playa Santiago – San Sebastián Gomera – Los Cristianos ja tagasi;

— 3. liin: Los Cristianos – San Sebastián Gomera – Valverde – Santa Cruz de La Palma ja tagasi;

— 4. liin: Santa Cruz de Tenerife – Las Palmas de Gran Canaria – Puerto del Rosario – Arrecife ja tagasi;

— 5. liin: Santa Cruz de Tenerife – Santa Cruz de La Palma ja tagasi.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

I — *1978. aasta leping*

21 4. septembril 1978 sõlmisid Hispaania riik ja Trasmediterránea kuninga dekreedi nr 1876/78 ja sellele lisatud spetsifikaadi alusel notariaalse lepingu riiklikku huvi esindavate mereühenduse teenuste korraldamiseks ja osutamiseks 20 aasta jooksul alates 1. jaanuarist 1978 (edaspidi „1978. aasta leping"). Lepingu kohaselt osutab

Trasmediterránea kõnealuseid avalikke teenuseid riigi nimel, ajutiselt ning lepingu sõlminud ametiasutuse eestkoste, kontrolli ja järelevalve all.

22 Lepingu sõlminud ametiasutus ütles poolte vaikival kokkuleppel kahe aasta kaupa pikenenud 1978. aasta lepingu üles 19. mail 1995. Leping lõppes 31. detsembril 1997.

23 Hispaania ametiasutused asusid 1978. aasta lepingut lõpetama ja määrasid 24. aprilli 2001. aasta seaduse nr 4/2001 (*BOE*, 25.4.2001, lk 15021) alusel erakorralise laenu suurusega 15 560 625 000 Hispaania peseetat (ESP) (st 93 521 239,77 eurot) üldist huvi esindavate mereühenduse teenuste osutamisega aastal 1997 kaasnenud puudujäägi tasaarveldamiseks (edaspidi „1997. aasta toetus") ning lepinguga seonduvate õiguste ja kohustuste lõplikuks realiseerimiseks ja täitmiseks (edaspidi „lõpetamise toetus").

24 1997. aasta toetusega ja lõpetamise toetusega tasaarveldatakse eelkõige Trasmediterránea personali kolme ümberkorraldamiskavaga seotud kulud.

25 Nii tasaarveldatakse 1997. aasta toetusega eelkõige 2,201 miljardi Hispaania peseeta (st 13 228 276,42 euro) suurused kulud, mis kajastati riigi konto 1997. eelarveaasta „majandustegevuse" jaos seoses ümberkorraldamiskavadega aastateks 1990–1994 ja 1995–1997. Aastate 1990–1994 ümberkorraldamiskavaga seonduvate kulude kajastamine tuleneb kulude periodiseerimisest mitme eelarveaasta lõikes vastavalt intervención general de la administración del Estado (riigi üldinspektsioon, edaspidi „IGAE") kinnitusele. Aastate 1995–1997 ümberkorraldamiskavaga seonduvate

kulude kajastamine 1997. eelarveaasta riigi kontos tuleneb, IGAE kinnituse puudumisel, lepingu sõlminud ametiasutuse selgest loast, mille kohaselt vähendab see ümberkorraldamiskava iga-aastast riigi toetust riikliku konto „majandustegevuse" jaos.

26 Lõpetamise toetusega tasaarveldatakse eelkõige aastate 1996–1997 ümberkorraldamiskavaga seonduvaid kulusid 2,624 miljardi Hispaania peseeta (st 15 770 557,62 euro) suuruses osas. See kulu kajastati riigi konto „majandustegevuse" jaos likvideerimise käigus lepingu sõlminud ametiasutuse 26. oktoobri 1998. aasta ja 25. veebruari 1999. aasta otsusega.

II — *Hageja kaebused ja 1978. aasta lepinguga seonduv vajalike meetmete ettepanek*

27 Hageja on Hispaania õiguse alusel asutatud laevaühing, kes korraldab Trasmediterránea konkurendina vedusid Kanaari saarte vahelistel mereliinidel. Ta esitas 1978. aasta lepingu kohta komisjonile mitu kaebust. Nende kaebuste alusel algatas komisjon lepingu suhtes uurimismenetluse.

28 Menetluse käigus saatis komisjon 3. detsembril 1997 Hispaania ametiasutustele kirja. Selles kirjas märkis komisjon, et majandustegevuse aastase puudujäägi katmiseks riigieelarvest summade eraldamine võib kujutada endast riigiabi. Ta täpsustas, et käesoleval juhul ei tundu täidetud olevat need tingimused, mille puhul avalike teenuste osutamise kohustuste täitmisega otseselt seonduva majandustegevuse puudujäägi katmiseks makstav kompensatsioon ei ole käsitletav riigiabina.

29 Seejärel kinnitas komisjon, et niisugune abi ei ole ka EÜ asutamislepingu artikli 92 lõigetes 2 ja 3 (muudetuna EÜ artikli 87 lõiked 2 ja 3) ette nähtud eranditega kaetud.

30 Lõpuks märkis komisjon, et „EÜ asutamislepingu artikli 90 lõikes 2 (nüüd EÜ artikli 86 lõige 2) sätestatud erand ei [olnud] kohaldatav seetõttu, et kõnealuseid teenused ei [saanud] käsitleda üldiste majandushuvi teenustena, sest [Trasmediterráneal olid] mõnel või kõikidel liinidel teiste äriühingute näol olemas konkurendid". Ta lisas, et „[r]iigiabieeskirjade kohaldamine ei takista[nud] õiguslikult ega faktiliselt kõnealuste teenuste osutamise korraldamist, kuna vastavalt riigiabieeskirjadele tuleb läbi viia avalik hankemenetlus".

31 Seejärjel kutsus komisjon EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 1 (nüüd EÜ artikli 88 lõige 1) alusel Hispaania ametiasutusi võtma vajalikke meetmeid 1978. aasta lepingus sätestatud korra vastavusse viimiseks ühenduse õigusega ja eelkõige avalike teenuste osutamise lepinguid puudutavate eeskirjadega (edaspidi „vajalike meetmete ettepanek").

32 Hispaania ametiasutused vastasid komisjoni vajalike meetmete ettepanekule 21. jaanuari 1998. aasta kirjaga, milles nad teatasid, et on kuninga dekreedi nr 1466/1997 alusel läbi viidud hankemenetluse käigus sõlminud Trasmediterráneaga uue lepingu (edaspidi „1998. aasta leping"). Nad täpsustasid samuti, et 1998. aasta lepingut ja kuninga dekreedi nr 1466/1997 kohta komisjonile esitatud selgitusi tuleb käsitleda vajalike meetmete võtmisena.

33 1998. aasta leping ei kata mereühenduse teenuste osutamist Kanaari saarte vahel, see jääb Kanaari autonoomse piirkonna ainupädevusse.

III — *Ajutine kord Kanaari saarte vahelistel liinidel*

34 Trasmediterránea taotles 18. detsembri 1997. aastas kirjas Kanaaride valitsuselt luba osutada alates 1998. aasta esimesest kvartalist saartevahelisi veoteenuseid, mida ta 1978. aasta lepingu alusel tegi kuni 31. detsembrini 1997.

35 Samal päeval tehtud otsusega andsid Kanaari ametiasutused Trasmediterráneale ajutise loa osutada Kanaari saarte vahelisi veoteenuseid, mida ta tegi 1978. aasta lepingu alusel. Otsus täpsustab, et võimalik teenuste osutamisest tulenev puudujääk võidakse katta juhul, kui riigieelarvest eraldatakse selleks otstarbeks Kanaaride valitsusele vajalikud vahendid. Nimetatud ajutist luba uuendati järjestikuselt 30. märtsi, 11. juuni ja 9. oktoobri 1998. aasta otsusega. Nende nelja loaga loodi kord, mille alusel Trasmediterránea osutas 1998. aastal toetuse saanud teenuseid (edaspidi „ajutine kord"). 9. oktoobri 1998. aasta otsus täpsustas, et teenuste osutamise luba oli antud kestusega kuni selle ajani, kui toimub lõplik liinide hankemenetlus vastavalt dekreedile nr 113/1998.

36 Ühele Esimese Astme Kohtu küsimusele antud vastuses märkis menetlusse astuja, ilma et hageja sellele sisuliselt vastu oleks vaielnud, et Trasmediterránea ajutise korra alusel pakutud teenused olid analoogilised dekreedis nr 113/1998 ette nähtud teenustega.

37 Vastutasuks Kanaari saarte vahel aastal 1998 osutatud merekabotaaži teenuste eest taotles Trasmediterránea Kanaari ametiasutustelt rahalist kompensatsiooni 2538,9 miljonit Hispaania peseetat (st 15 259 096,32 eurot).

38 Kanaaride ametiasutused jätsid selle taotluse 29. märtsi 1999. aasta otsusega rahuldamata. Trasmediterránea esitas selle otsuse vastu halduskaebuse. Seejärel määrasid Kanaaride ametiasutused eksperdi koostama aruannet, mille alusel nad tunnustasid Trasmediterránea õigust saada teatud Kanaari saarte vaheliste liinide teenindamisel 1998. aastal tekkinud puudujäägi rahaliseks hüvitamiseks 1,650 miljardi Hispaania peseeta (st 9 916 699,72 euro) ulatuses kompensatsiooni (edaspidi „1998. aasta toetus").

39 Kohaldades dekreeti nr 113/1998, kutsusid Kanaaride ametiasutused 17. augustil 1998 võimalikke kandidaate esitama loataotlusi viie nimetatud dekreedis määratletud saarekabotaaži regulaarliini teenindamiseks. Ettenähtud tähtaja jooksul ei esitatud ühtegi taotlust. Seetõttu kuulutasid Kanaaride ametiasutused vastavalt dekreedile nr 113/1998 kõnealustele liinidele välja avaliku hanke. Nimetatud dekreedi kohaselt ei ole ükski nendest liinidest avaliku hanke objektiks enne 19. septembrit 2002.

Vaidlustatud otsus

40 Hageja esitas komisjonile mitu kaebust, mis puudutasid eelkõige 1997. aasta toetust, lõpetamise toetust ja 1998. aasta toetust. Kaebustes rõhutas hageja eelkõige seda, et 1997. aasta toetus ja lõpetamise toetus kujutasid endast uut riigiabi.

41 Nendest kaebustest lähtudes võttis komisjon 25. juulil 2001 vastu otsuse, mis käsitles nii 1997. aasta toetust, lõpetamise toetust kui ka 1998. aasta toetust (edaspidi „vaidlustatud otsus").

42 Komisjon leiab, et 1997. aasta toetus ja lepingu lõpetamise toetus kujutavad endast riigabi, aga kuna need abid põhinevad Hispaania ametiasutuste poolt enne Hispaanias EÜ asutamislepingu jõustumist sõlmitud ja heaks kiidetud lepingul, on tegemist olemasoleva abiga EÜ artikli 88 ja määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti i tähenduses.

43 Personali ümberkorraldamise kulusid hõlmava lõpetamise toetuse osas märgitakse vaidlustatud otsuses, et töölepingu lõppemisega seonduvad meetmed „tulenevad kõnealuse lepingu [põhimõtte] nr 25 kohaldamisest, mis näeb ette: a) et töötajate õiguste säilitamise kulud kirjendatakse riigieelarvest kaetavate majandustegevuse kuludena, ja b) meetmed äriühingu töötajate arvu vähendamiseks". Selle otsuse kohaselt „[p]unktis b viidatud meetmed, mida on nimetatud ka [põhimõttes nr] 28, tulenevad kahe personali ümberkorraldamiskava täitmisest — esimene aastatel 1990–1994 ja teine aastatel 1995–1997".

44 1998. aasta toetuse kohta märgib vaidlustatud otsus, et selle puhul on tegemist uue abiga määruse nr 659/1999 artikli 1 tähenduses, millest oleks tulnud komisjoni teavitada vastavalt EÜ artikli 88 lõikele 3. Komisjon täpsustab, et sellele abile ei laiene ükski EÜ artikli 87 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud eranditest. Seejärel märgib ta, et tuleb uurida, kas see abi võib jääda EÜ artikli 86 lõikes 2 ette nähtud erandi kohaldamisalasse.

45 Selles osas täpsustatakse vaidlustatud otsuses, et „Trasmediterráneale 1998. aastal pandud avalike teenuste osutamise kohustuse olemasolu ja ulatuse ning selle kontrollimiseks, kas äriühingut oli vaja tema kohustuste täitmiseks tehtud kulude osas toetada, peab komisjon uurima, kas on teisi äriühinguid, kes pakuvad [Trasmediterránea] osutatutega analoogilisi teenuseid ja vastavad dekreedis nr 113/1998 sätestatud tingimustele". Seejärel märgitakse otsuses, et ükski teine

äriühing ei vasta kõigile dekreedis nr 113/1998 ette nähtud tingimustele ja et ainult Trasmediterránea vastas selles dekreedis ette nähtud tingimustele 1., 3. ja 4. liini osas ning samuti 2. liinile kindlaksmääratud tingimustele, välja arvatud ühendus Playa Santiago sadamaga.

46 1998. aasta toetuse suuruse arvutamise kohta märgitakse vaidlustatud otsuses:

„[V]alitud meetod seisnes hindamises, kui suuri kulutusi on konkreetsel äriühingul vaja teha, et vastata Kanaaride ametiasutuste poolt kõnealustel liinidel avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks ette nähtud tingimustele. Erinevate kirjete võrdlusandmed saadi turul tegutsevatelt laevaühingutelt, eelkõige eraettevõtjatelt, ja [...] Instituto Canario de Estadísticas'elt [(Kanaaride statistika instituut)]."

47 Veel täpsustatakse vaidlustatud otsuses, et „Trasmediterráneale makstud kompensatsioon on natuke väiksem avalike teenuste osutamisega seonduvate lisakulude hinnangulisest suurusest, mille arvutamisel võeti aluseks vaid Trasmediterránea osutatud dekreedi nr 113/1998 tingimustele vastavate teenustega seonduv kulu, lahutades kulu kogusummast nende teenuste osutamise eest saadava müügitulu".

48 Seega on 1998. aasta toetus vaidlustatud otsuses käsitletav EÜ artikli 86 lõikes 2 ette nähtud erandina.

49 27. septembril 2001 saatsid komisjoni teenistused hageja õigusnõustajale e-kirja. Selles kirjas on öeldud:

„Vastavalt eelnenud telefonivestlusele leiate lisast Hispaania ametiasutustele 25. juulil 2001 saadetud Trasmediterránea otsust puudutava kirja, millest on välja jäetud konfidentsiaalsed andmed. See kiri avaldatakse lähemal ajal EÜTs. Käesolev e-kiri ei ole komisjonile mingil juhul õiguslikult siduv."

50 20. aprillil 2002 avaldas komisjon Euroopa Ühenduste Teatajas kolmandate isikute informeerimiseks mõeldud teate, milles ta esitas kokkuvõtvalt olulised asjakohased andmed ja teatas, et tal ei ole vastuväiteid Trasmediterráneale antud toetuste suhtes (EÜT C 96, lk 4). Teates märgitakse, et „[o]tsuse autentses keeles või audentsetes keeltes tekst, millest on välja jäetud konfidentsiaalsed andmed, on kättesaadav [komisjoni peasekretariaadi järgmisel aadressil asuval] veebilehel http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids".

Menetlus

51 Hageja esitas käesoleva hagi avaldusega, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 29. jaanuaril 2002.

52 Hispaania Kuningriik avaldas 29. mail 2002 kohtukantseleisse saabunud taotlustega soovi astuda komisjoni toetuseks käesolevasse menetlusse. Laiendatud teise koja esimees rahuldas 27. septembri 2002. aasta määrusega menetlusse astumise taotluse.

Menetlusse astuja esitas oma seisukohad ja pooled esitasid nende suhtes oma märkused tähtaegselt.

53 Ettekandja-kohtuniku ettekande kohaselt otsustas Esimese Astme Kohus avada suulise menetluse pärast Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 64 kohaste menetlust korraldavate meetmete võtmist, mis seisnesid pooltele kirjalike küsimuste esitamises. Menetlusse astuja, kellel paluti vastata küsimustele kirjalikult enne kohtuistungit, saatis vastused 5. juuli 2004. aasta kirjaga.

54 Poolte kohtukõned ja nende vastused Esimese Astme Kohtu kirjalikele ja suulistele küsimustele kuulati ära 13. juuli 2004. aasta kohtuistungil.

55 Kohtuistungil palus hageja luba esitada koopia Tribunal superior de justicia de Canarias'e (Hispaania) 24. oktoobri 2003. aasta kohtuotsusest nr 551/2003, millega tunnistati dekreet nr 113/1998 osaliselt kehtetuks. Pärast kostja ja menetlusse astuja märkuste ärakuulamist selle dokumendi esitamise kohta, millest nad olid saanud koopia, lisati nimetatud dokument toimikusse.

56 Menetlusse astuja palus luba esitada koopia Tribunal superior de justicia de Canarias'e 24. oktoobri 2003. aasta otsuse vastu esitatud kassatsioonkaebusest. Esimese Astme Kohus andis 1. detsembri 2004. aasta otsusega loa lisada selle dokumendi koopia toimikusse ning saata see hagejale ja kostjale. Menetlusse astuja ei esitanud nimetatud dokumenti õigeaegselt.

57 Suuline menetlus lõpetati 25. veebruaril 2005.

Poolte argumendid

58 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— tunnistada hagi vastuvõetavaks;

— kohustada komisjoni, Hispaania Kuningriiki ja Trasmediterráneat menetlust korraldavate meetmete raames teatud tõendeid esitama;

— tühistada vaidlustatud otsus;

— jätta kohtukulud komisjoni kanda.

59 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta rahuldamata hageja taotlus, mis puudutab tõendeid;

— tunnistada hagi vastuvõetamatuks või, teise võimalusena, jätta põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— jätta kohtukulud hageja kanda.

60 Komisjoni toetuseks menetlusse astunud Hispaania Kuningriik palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta hageja taotlus, mis puudutab tõendeid, rahuldamata;

— jätta hagi rahuldamata;

— jätta kohtukulud hageja kanda.

Vastuvõetavus

I — *Poolte argumendid*

61 Ilma vastuvõetamatuse vastuväidet eraldi dokumendiga esitamata vaidlustab komisjon hagi vastuvõetavuse. Selle vastuväite toetuseks tõi ta kaks asja läbivaatamist takistavat asjaolu: esimene tuleneb hagi hilinenud esitamisest ja teine vaidlustatava akti puudumisest. Kohtuistungil Esimese Astme Kohtu esitatud küsimusele vastates väitis komisjon selgelt, et ta jääb oma esimese läbivaatamist takistavat asjaolu puudutava väite juurde, kuid loobub teise esitamisest.

62 Hagi väidetavalt hilinenud esitamise kohta väidab komisjon, et kuna vaidlustatud otsuse tekst edastati hagejale vahetult, hakkas kaebetähtaeg kulgema otsuse edastamise päevast, s.o päevast, mil hageja sai otsuse sisust teadlikuks.

63 Antud juhul teavitati hagejat otsuse sisust e-kirja teel, mille komisjoni teenistused saatsid talle 27. septembril 2001 ehk üle nelja kuu enne käesoleva hagi esitamist. Nendel tingimustel on hagi hilinenud.

64 Sellest hoolimata möönab komisjon oma vasturepliigis, et vaidlustatud otsuse saatmine võis oma vormi tõttu hagejat otsuse ulatuse osas mõnevõrra eksitada. Kohtuistungil möönis komisjon, et 27. septembri 2001. aasta e-kirja sõnastuse tõttu on hageja kaebetähtajaga seoses teinud vabandatava vea.

65 Hageja vaidleb oma hagi hilinenult esitamisele vastu.

66 Ta väidab kõigepealt seda, et isegi EÜ artikli 230 sõnastusest tuleneb, et aktist teadasaamise kuupäev on kaebetähtaja kulgema hakkamise kriteeriumina akti avaldamise ja selle teatavaks tegemise kõrval teisejärgulise tähtsusega (Euroopa Kohtu 10. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas C-122/95: Saksamaa *v.* nõukogu, EKL I-973, punkt 35).

67 Ta lisab, et kuna väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kuuluvad komisjoni otsused, nagu käesolevas asjas tehtud otsus, avaldamisele, võis ta õiguspäraselt selle avaldamist oodata ja järeldada, et kaebetähtaeg hakkab kulgema alles otsuse avaldamise kuupäevast (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 28. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas T-14/96: BAI *v.* komisjon, EKL 1999, lk II-139, punkt 35 jj). Veelgi enam kehtib see käesolevas asjas, sest 27. septembri 2001. aasta e-kirjas oli märgitud ühelt poolt seda, et otsus avaldatakse lähemal ajal EÜTs ja teiselt poolt seda, et nimetatud e-kiri ei ole komisjonile mingil juhul õiguslikult siduv.

68 Hageja arvates oleks vaid ametlik komisjonipoolne teatavakstegemine võinud olla kaebetähtaja kulgema hakkamisel määravaks. Käesoleval juhul puudub teavitamisel vaieldamatult ametlik iseloom järgmistel põhjustel: teave saadeti isikule, kellel ei olnud mingisugust volitust hagejat esindada, komisjon rõhutas teate mitteametlikku iseloomu ja kuna nimetatud isik ei olnud vaidlustatud otsuse adressaadiks, ei oleks saadudki seda talle ametlikult teatavaks teha.

69 Peale selle on see teavitamine ilmses vastuolus komisjoni sisekorrale (EÜT 2000, L 308, lk 26, 32) lisatud Euroopa Komisjoni töötajate üldsusega ametialase suhtlemise hea haldustava eeskirjaga, mille kohaselt peab teatavaks tehtud otsuses olema selgelt märgitud edasikaebamise võimalus ja viis, kuidas seda teha. Käesoleval juhul ei ole see nõue täidetud.

70 Ta lisab veel, et liikmesriikide haldusõiguses selgelt kinnistunud põhimõtete kohaselt ei ole mittetäielikul teatavakstegemisel ja ettenähtud nõuetele, mille hulka kuulub ka teave edasikaebamise võimaluste kohta, mittevastaval teatavakstegemisel mingisugust õigusjõudu, s.h kaebetähtaja kulgemist käivitavat jõudu. Sellised põhimõtted on

sätestatud eelkõige Hispaania seaduse, mis käsitleb õiguskorda ja üldõiguse haldusmenetlust, artikli 58 lõikes 2.

71 Lõpuks väidab hageja, et ta koostas oma hagi teabe põhjal, mida tal oli võimalik vaidlustatud otsuse kohta komisjoni veebilehelt saada.

II — *Esimese Astme Kohtu hinnang*

72 EÜ artikli 230 viienda lõigu kohaselt tuleb tühistamishagid esitada kahe kuu jooksul. See tähtaeg hakkab sõltuvalt olukorrast kulgema kas akti avaldamisest, selle hagejale teatavaks tegemisest või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja aktist teada sai.

73 Nimetatud sätte sõnastusest tuleneb, et aktist teadasaamise kuupäev on kaebetähtaja kulgema hakkamise kriteeriumina akti avaldamise ja selle teatavakstegemise kõrval teisejärgulise tähtsusega (vt eespool punktis 66 viidatud kohtuotsus Saksamaa *v.* nõukogu, punkt 35 ja Esimese Astme Kohtu 27. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-190/00: Regione Siciliana *v.* komisjon, EKL 2003, lk II-5015, punkt 30, ja viidatud kohtupraktika). Samuti tuleneb kohtupraktikast, et avaldamata või teatavaks tegemata jätmise korral peab isik, kes on teadlik teda puudutava akti olemasolust, küsima mõistliku aja jooksul selle tervikteksti, kuid et sellisel juhul hakkab kaebetähtaeg kulgema alles sellest hetkest, kui kolmas puudutatud isik on kõnealuse akti sisust ja põhjendustest nii täpselt teadlik, et saab oma hagemisõigust kasutada (Euroopa Kohtu 6. juuli 1988. aasta otsus kohtuasjas 236/86: Dillinger Hüttenwerke *v.* komisjon, EKL 1988, lk 3761, punkt 14, ja 19. veebruari 1998. aasta otsus kohtuasjas C-309/95: komisjon *v.* nõukogu, EKL 1998, lk I-655, punkt 18).

74 Sama sätte tähenduses on teatavakstegemine toiming, millega üksikakti koostaja teeb selle akti adressaatidele teatavaks ja võimaldab neil selliselt aktiga tutvuda (vt selle kohta Euroopa Kohtu 21. veebruari 1973. aasta otsus kohtuasjas 6/72: Europemballage ja Continental Can *v.* komisjon, EKL 1973, lk 215, punkt 10, ja Esimese Astme Kohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-338/94: Finnboard *v.* komisjon, EKL 1998, lk II-1617, punkt 70). Selline tõlgendus tuleneb ka EÜ artikli 254 lõikest 3, mille kohaselt tehakse otsused nende adressaatidele teatavaks ning need jõustuvad selle teatavakstegemisega.

75 Käesoleval juhul on vaidlustatud otsuse ainsaks adressaadiks Hispaania Kuningriik, kellele tehti otsus teatavaks komisjoni asepresidendi 25. juuli 2001. aasta kirjaga.

76 Kuna hageja ei ole vaidlustatud otsuse adressaat, ei ole akti teatavakstegemise kriteerium tema suhtes kohaldatav (vt selles suhtes eespool punktis 73 viidatud kohtuotsus komisjon *v.* nõukogu, punkt 17). Isegi kui oletada, et EÜ artikli 254 lõike 3 tähenduses võiks teavitada isikut, kes ei ole adressaat, tuleb märkida, et käesoleval juhul ei ole vaidlustatud otsust hagejale teatavaks tehtud. Kõigepealt on oluline märkida, et rõhutades oma 27. septembri 2001. aasta e-kirjas selgelt seda, et kõnealune e-kiri ei ole talle mingil juhul õiguslikult siduv, keeldus komisjon tagamast hagejale seda, et kirjale lisatud dokument vastas täpselt Hispaania ametiasutustele teatavaks tehtud otsusele. Seega ei võimaldanud kiri hagejal vaidlustatud otsuse sisust ja põhjendustest nii täpset ülevaadet saada, et ta oleks saanud oma hagemisõigust kasutada. Seetõttu ei saa nimetatud kirja käsitleda hagejale teatavaks tegemisena EÜ artikli 230 viienda lõigu tähenduses (vt selle kohta Euroopa Kohtu 5. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas 76/79: Könecke *v.* komisjon, EKL 1980, lk 665, punkt 7). Järgmisena tuleb märkida, et kõnealust e-kirja, millele oli lisatud ilma kuupäevata ja allkirjastamata koopia Hispaania ametiasutustele 25. juulil 2001 saadetud kirjast, millest olid välja jäetud konfidentsiaalsed andmed, ei saadetud mitte hagejale enesele, vaid tema advokaadile.

77 Õigusaktide kohta, mis komisjoni väljakujunenud tava kohaselt kuuluvad avaldamisele Euroopa Liidu Teatajas, kuigi avaldamine ei ole nende kehtivuse tingimuseks, on Euroopa Kohus ja Esimese Astme Kohus sedastanud, et teadasaamise kuupäev ei ole kriteeriumina kohaldatav ja kaebetähtaeg hakkab kulgema avaldamisest (vt seoses nõukogu õigusaktidega, mis puudutavad ühendusele siduvate rahvusvaheliste lepingute sõlmimist, eespool punktis 66 viidatud kohtuotsus Saksamaa *v.* nõukogu, punkt 39, ja seoses komisjoni otsustega riigiabi uurimismenetluse lõpetamise kohta EÜ artikli 88 lõike 2 alusel eespool punktis 67 viidatud kohtuotsus BAI *v.* komisjon, punkt 36). Niisugustel asjaoludel võib kolmas puudutatud isik õiguspäraselt oodata, et kõnealune akt avaldataks.

78 Vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 26 lõikele 1 avaldatakse otsuste kohta, milles komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et teatatud meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta, kuivõrd see jääb EÜ artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse, ei ole ilmnenud mingisuguseid kahtlusi, ja otsustab, et nimetatud meede sobib ühisturuga kokku, avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas lühike teade, mis viitab võimalusele saada otsuse autentses keeles või keeltes versioon. Niisuguses teates, mille eesmärgiks on anda kolmandatele isikutele lühikokkuvõte otsuse põhilistest asjaoludest, nimetatakse sisuliselt asjaomane liikmesriik, riigiabi number, pealkiri, eesmärk, õiguslik alus, abi suurus ja ulatus, eelarve ja kestus.

79 Komisjoni tava kohaselt, mis kujunes välja alates maikuust 1999 pärast määruse nr 659/1999 jõustumist, sisaldab eelmises punktis nimetatud lühike teade viidet komisjoni peasekretariaadi veebilehele koos märkusega, et seal on kättesaadav kõnealuse otsuse terviktekst, millest on välja jäetud konfidentsiaalsed andmed, autentses keeles või autentsetes keeltes.

80 Asjaolu, et komisjon annab kolmandatele isikutele oma veebilehel otsusele täieliku juurdepääsu ja avaldab Euroopa Liidu Teatajas lühiteate, mis võimaldab huvitatud isikutel kõnealust otsust ära tunda ja informeerib neid internetipõhise juurdepääsu võimalusest, tuleb käsitleda avaldamisena EÜ artikli 230 viienda lõigu tähenduses.

81 Nendel asjaoludel ei ole oluline teada, kas hageja oli alates 27. septembrist 2001, s.o eespool viidatud e-kirja saatmise kuupäevast, vaidlustatud otsusest piisavalt teadlik. See küsimus ei ole kaebetähtaja kulgema hakkamise määratlemisel asjakohane, kuna käesoleval juhul ei saa kohaldada EÜ artikli 230 viiendas lõigus teise võimalusena ette nähtud vaidlustatud otsusest teadasaamise kriteeriumi. Tegelikult võis hageja õiguspäraselt oodata vaidlustatud otsuse avaldamist Euroopa Liidu Teatajas vastavalt eelmises punktis kirjeldatud menetlusele.

82 Lisaks selgub toimikust, et komisjoni avaldas 20. aprillil 2002 Euroopa Ühenduste Teatajas vaidlustatud otsust puudutava lühiteate, milles oli märgitud otsuse vastuvõtmise kuupäev, asjaomane liikmesriik, riigiabi number, pealkiri, eesmärk, õiguslik alus, eelarve ja kestus. Samuti oli teates märgitud, et vaidlustatud otsuse terviktekst, millest on välja jäetud konfidentsiaalsed andmed, on autentses keeles või autentsetes keeltes kättesaadav komisjoni veebilehel, ning samas oli lisatud veebilehe aadressiga link. Peale selle ei ole poolte vahel vaidlust, et vaidlustatud otsuse tekst tõepoolest viidatud veebilehel oli.

83 Kuna hagi esitati 29. jaanuaril 2002, seega isegi enne vaidlustatud otsuse avaldamist, ei ole see hilinenud.

84 Täiendavalt tuleb lisada, et käesolevas asjas ei oleks hagi hilinenud isegi mitte sellisel juhul, kui kohalduks teine, aktist teadasaamise kuupäeva kriteerium.

85 On selge, et vaatamata sellele, et vaidlustatud otsust ei saa käsitleda 27. septembri 2001. aasta teavitamisega hagejale kehtivalt teatavaks tehtuna (vt eespool punkt 76), sai hageja siiski otsusest sel kuupäeval teada. Vastavalt eespool punktis 73 viidatud kohtupraktikale pidi ta seega küsima mõistliku aja jooksul, mis hakkas kulgema 27. septembril 2001, otsuse tervikteksti.

86 Käesoleva juhtumi asjaoludel ja võttes arvesse eelkõige asjaolu, et 27. septembri 2001. aasta e-kirjas oli selge märge otsuse avaldamise kohta lähemal ajal Euroopa Ühenduste Teatajas, tuleb märkida, et mõistlik aeg otsuse tervikteksti küsimiseks ei saa olla lühem, kui komisjonile nimetatud otsuse kohta teate avaldamiseks vajalik aeg. Selge on see, et teade avaldati 20. aprillil ehk käesoleva hagi esitamisest hiljem. Seega ei ole hagi hilinenud.

87 Eeltoodud kaalutluste põhjal tuleb tagasi lükata hagi vastuvõtmist takistav asjaolu, mis tuleneb hagi hilinenud esitamisest, ja tunnistada hagi vastuvõetavaks.

Põhiküsimus

88 Hageja väidab, et vaidlustatud otsus on õigusvastane nii selles osas, mis puudutab 1997. aasta toetust ja lõpetamise toetust, kui ka selles, mis puudutab 1998. aasta toetust.

89 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, väidab, et vaidlustatud otsus on mõlemas osas õiguspärane.

I — *1997. aasta toetus ja lõpetamise toetus*

90 Seoses 1997. aasta toetusega ja lõpetamise toetusega esitab hageja kaks väidet. Esimene väide käsitleb põhjendamiskohustuse rikkumist. Teine väide käsitleb komisjoni ilmset kaalutlusviga.

91 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, vaidlustab nende väidetee põhjendatuse.

A — *Esimene väide, mis käsitleb põhjendamiskohustuse rikkumist*

1. Poolte argumendid

92 Hageja väidab, et vaatamata sellele, et tema kaebused viitasid selgelt 1997. aasta eelarves kajastatud personali ümberkorraldamise kuludele, ei sisalda vaidlustatud otsus ühtegi sellekohast põhjendust. Ta lisab, et vaidlustatud otsuses pole ühtegi täpsustust 1997. aasta toetuse suuruse kohta ja otsuses piirdutakse vaid viitega sellele, et maksed põhinevad lepinguga seotud õigustel ja kohustustel. See lühike

põhjendus ei võimalda teada saada põhjusi, miks komisjon leiab, et personali ümberkorraldamise kulud on õigesti kajastatud, mis on iseenesest juba üheks tühisuse põhjuseks.

93 Ta lisab, et viitamine vaid 1978. aasta lepingu kahele sättele, ilma kummagi sätte kohaldamise õigusliku või faktilise põhjenduseta, ei saa olla asjakohane põhjendus. Täpsemalt väidab hageja, et spetsifikaadi põhimõte nr 28 puudutab Hispaania valitsuse kinnitatud investeerimisplaane, mida ei ole vaidlustatud otsuses nimetatud ja mida komisjon oma kirjalikes märkustes ei puuduta.

94 Komisjon märgib, et personali ümberkorraldamise kuludega seotud maksete lepinguline alus on sama nii 1997. aasta toetusena tehtud maksete kui ka lõpetamise toetusena tehtud maksete puhul ja seetõttu kehtivad vaidlustatud otsuse põhjendused sama moodi mõlemale toetusele. Peale selle selgitavad need kaalutlused piisavalt põhjusi, miks komisjon leiab, et maksed tulenevad 1978. aasta lepingust.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

95 Tuleb meelde tuletada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab EÜ artiklis 253 nõutud põhjendus vastama antud õigusakti laadile ning kajastama selgelt ja ühemõtteliselt õigusakti autoriks olnud institutsiooni kaalutlusi, võimaldamaks huvitatutel võetud meetme põhjendustega tutvuda ja ühenduste kohtul kontrolli teostada. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata, lähtudes antud juhtumi asjaoludest, eelkõige õigusakti sisust, toodud põhjenduste laadist ning selgituste saamise huvist, mis võib adressaatidel või teistel aktist otseselt ja isiklikult puudutatud isikutel olla. Ei nõuta, et põhjenduses oleksid esitatud kõik faktilised

ja õiguslikud asjaolud, sest seda, kas akti põhjendused vastavad EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte üksnes akti sõnastuse põhjal, vaid ka selle konteksti ja kõigi asjaomast valdkonda reguleerivate õigusnormide põhjal (vt Euroopa Kohtu 22. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-17/99: Prantsusmaa *v.* komisjon, EKL 2001, lk I-2481, punktid 35 ja 36, ning Esimese Astme Kohtu 13. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-158/99: Thermenhotel Stoiser Franz jt *v.* komisjon, EKL 2004, lk II-1, punkt 94, ja viidatud kohtupraktika).

96 Käesoleval juhul tuleb kõigepealt sedastada, et vaidlustatud otsuses on viidatud sellele, et 1997. aasta toetus ja lõpetamise toetus on seotud 1978. aasta lepingu täitmisega.

97 Järgmisena tuleb märkida, et vaidlustatud otsus võeti vastu hagejale hästi teada olevas kontekstis. Toimikust selgub, et enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist oli hageja valduses Tribunal de Cuentas'e (Hispaania kontrollikoda) aruanne 1978. aasta lepingu lõpetamisega seotud majanduslike mõjude kohta (edaspidi „Tribunal de Cuentase aruanne"), millega kinnitati kõik Trasmediterráneale lepingu lõpetamise raames antud toetused. Selles aruandes uuriti eelkõige personali ümberkorraldamise kulude kajastamist riigi kontol seoses lepingu lõpetamisega ja 1997. eelarveaasta kohta. Lisaks sellele on aruandes selgelt märgitud riigi kontolt mõlemal alusel kajastatud kulude suurus.

98 Mis puudutab personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamist lõpetamise toetusega, märgitakse vaidlustatud otsuses selgelt, et see tasaarveldus tuleneb spetsifikaadi põhimõtetest nr 25 ja nr 28. Kindlasti ei puuduta see põhjendus konkreetselt 1997. aasta toetust. Siiski on vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kontekst võimaldanud hagejal mõista, et põhjendus puudutas kõiki personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldusi vaatamata sellele, kas need kajastati riigi kontol

1997. eelarveaasta kohta või seoses 1978. aasta lepingu lõpetamisega. Hageja ei saa eitada, et ta on aru saanud, et põhjendus laienes kõigile ümberkorralduse kuludele, kuna oma kirjalikes märkustes vaidlustab ta selle, et viide spetsifikaadi põhimõtetele nr 25 ja nr 28 on asjakohane põhjendus küsimusele, kas personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldus tulenes 1978. aasta lepingust.

99 Eeltoodust lähtudes tuleb sedastada, et isegi kui vaidlustatud otsus ei olnud sõnastatud vajaliku selgusega ümberkorraldamise kulude osas, ei takistanud see asjaolu hagejal ega Esimese Astme Kohtul mõista komisjoni kaalutlusi ja hinnata nende põhjendatust.

100 Seega tuleb põhjendamiskohustuse rikkumist käsitlev väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

B — *Teine väide, mis käsitleb EÜ artikli 88 kohaldamisel tehtud kaalutlusviga*

1. Poolte argumendid

101 Hageja väidab, et komisjon on teinud kaalutlusvead, kui ta leidis, et 1997. aasta toetuse ja lõpetamise toetuse aluseks on 1978. aasta leping. Seetõttu on komisjon EÜ artiklit 88 rikkudes käsitlenud neid toetusi olemasoleva abina. See väide jaguneb

kaheks osaks, millest esimene seondub personali ümberkorraldamise kuludega ning teine käsitleb lõpetamise toetusega kaetud kulude, mida näitas Trasmediterránea, kajastamist.

a) Väite esimene osa

102 Esiteks vaidlustab hageja, et personali ümberkorraldamise kulude aluseks on 1978. aasta leping.

103 Kõigepealt väidab ta, et vaidlustatud otsuses viidatud spetsifikaadi põhimõte nr 25 käsitleb üksnes tavapäraseid tegevuskulusid, välistades personali ümberkorraldamisel tehtavad erakorralised kulud. Peale selle, vastupidiselt komisjoni kirjalikes märkustes väidetule, ei tulene spetsifikaadi põhimõtte nr 25 A punkti b alapunktist 7, mis käsitleb tehnilisi ümberkorraldusi, et Trasmediterráneal oleks õigus personali ümberkorraldamisega seotud erakorraliste kulude hüvitamisele ja nende kajastamisele riigi kontol. Selle sättega soovitakse vaid stimuleerida Trasmediterráneat tagama hea juhtimine ja tõstma produktiivsust. See stimuleeriv süsteem näeb ette, et Trasmediterráneale teatud eelarveaastal makstav hüvitis tõuseb juhul, kui majandustegevuse puudujäägi katteks antav riigi toetus sellel eelarveaastal väheneb. Nendel tingimustel ei ole õiguspärane ega lepinguga kooskõlas nõuda kõnesoleva sätte alusel, et riik kompenseeriks äriühingu ümberkorraldusteks tehtud erakorralised kulud.

104 Oma väite toetuseks, mille kohaselt erakorralised kulud on väljaspool spetsifikaadi põhimõtte nr 25 kohaldamisala, taotleb hageja IGAE aruannete esitamist, mis käsitlevad riigi kontot eelarveaastatel 1990–1997.

105 Seejärel väidab hageja, et vaidlustatud otsuses samuti viidatud spetsifikaadi põhimõte nr 23 ei saa olla aluseks personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamisele lepingu lõpetamise toetusega, sest see säte puudutab vaid neid nelja-aastaseid plaane, mille valitsus peab kinnitama. Hageja väidab vastupidiselt vaidlustatud otsuses märgitule, et lepingu lõpetamise toetusega tasaarveldatud ümberkorraldamise kulude aluseks ei ole mitte 1990.–1994. ja 1995.–1997. aastate ümberkorraldamiskavad, vaid 1996.–1997. aasta ümberkorraldamiskava, mis ei ole nelja-aastane. Isegi kui see ümberkorraldamiskava katab tegelikult ajavahemikku 1996–1999, nagu väidab Hispaania Kuningriik, on tegemist kavaga, mille mõju pidi avalduma ajal, kui 1978. aasta leping oli juba üles öeldud, ja eelarveaastate suhtes, mil leping enam ei kehti. Peale selle kinnitas lepingu sõlminud ametiasutus kava alles 1999. aastal.

106 Oma väidete toetuseks palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada Hispaania keskasutusi esitama ajavahemikku 1995–1997 käsitlevaid ümberkorraldamiskavasid.

107 Teiseks väidab ta, et lõpetamise toetuse ja personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise 1997. aasta toetuse aluseks on lepingu sõlminud ametiasutuse autonoomsed otsused.

108 Mis puudutab lõpetamise toetust, siis ümberkorraldamise kulude kajastamine riigi kontol tulenes lepingu sõlminud ametiasutuse 26. oktoobri 1998. aasta ja 25. veebruari 1999. aasta otsusest, millega muudeti 1978. aasta lepingut. Hageja lisab, et vastupidiselt sellele, mida väidab Hispaania Kuningriik, ei kujuta need kaks otsust endast lihtsalt Hispaania õiguses lubatud 1978. aasta lepingu ühepoolset tõlgendust, vaid neid tuleb käsitleda 1978. aasta lepingu tegelike muudatustena, kuna nende tõttu ei ole algselt ette nähtud sooritused enam tasakaalus, nagu leidis Tribunal de Cuentas.

109 Mis puudutab 1997. aasta toetust, siis ümberkorraldamise kulude tasaarveldamine tulenes lepingu sõlminud ametiasutuse oktoobris 1995 tehtud otsusest, millega kinnitati personali ümberkorraldamiskava ajavahemikuks 1995–1997.

110 Isegi kui oletada, et see otsus on vaid 1978. aasta lepingu lubatud ühepoolne tõlgendus, ei ole 1997. aastaks toetuse andmine nimetatud 1978. aasta lepingu tõlgendusega kooskõlas. Tegelikult nõuti 1995. aasta oktoobri otsuses, et riik vähendaks iga-aastaselt teisi kulusid kahandades ja personalikulude kasvu tasaarveldades antavat toetust, kuid käesoleval juhul seda ei tehtud.

111 Viimati nimetatud asjaolu kinnituseks palub hageja Esimese Astme Kohtul määrata IGAE aruannete esitamine, mis käsitlevad riigi kontot eelarveaastatel 1990–1997.

112 Komisjon väidab, et personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamine lõpetamise toetusega ja 1997. aasta toetusega tuleneb 1978. aasta lepingust.

113 Selles osas märgib ta kõigepealt, et spetsifikaadi põhimõtte nr 25 A punkti b alapunkte 1, 5 ja 7 ning põhimõtet nr 28 kohaldades võib 1978. aasta lepingu raames Trasmediterránea personali ümberkorraldamise kulusid riigi vahenditega katta.

114 Komisjoni arvates annab hageja nendele põhimõtetele alusetult kitsendava tõlgenduse, vaatamata nende selgele keelelisele tähendusele. See tõlgendus põhineb peamiselt enne IGAE nimetatud toetuste maksmist sisemise haldusmenetluse raames sõnastatud kahtlustel.

115 Ta lisab, et väliskontrolli organ Tribunal de Cuentas jõudis järeldusele, et personali ümberkorraldamise kulude finantseerimine riigi vahenditest oli täielikult 1978. aasta lepinguga kooskõlas ja et see finantseerimine võimaldas saavutada 12,255 miljardi Hispaania peseeta suuruse kokkuhoiu ajavahemikul 1990–1997.

116 Muidugi ei ole Tribunal de Cuentase arvamus otsustav. Siiski kinnitab see komisjoni toetatava 1978. aasta lepingu tõlgenduse mõistlikkust. Peale selle ei mainita isegi seda, et siseriiklikele kohtutele esitati hagi, vaidlustamaks kõnealuste maksete kooskõla 1978. aasta lepinguga.

117 Teiseks kinnitab komisjon, et raske on mõista, et lepingu sõlminud ametiasutuse otsus oleks ilma ühegi teise õigusliku aluse olemasoluta piisav kõnealuste summade maksmiseks. Hageja viidatud otsustega ei muudetud 1978. aasta lepingut, vaid anti ainult Hispaania ametiasutuse kinnitav vastus küsimusele, kas Trasmediterráneal oli 1978. aasta lepingu alusel nimetatud maksete saamiseks õigus või mitte.

118 Komisjon järeldab sellest, et lähtudes lepingu tekstist ja selle kohaldamisest ning samuti Hispaania ametiasutuse seisukohast ja Tribunal de Cuentase oma aruandes väljendatud seisukohast, tuleneb riigi toetuse andmine 1978. aasta lepingust ja kujutab seega endast olemasolevat abi.

119 Hispaania Kuningriik väidab, et 1978. aasta leping ei sisalda mingisugust lõplikku ja täpset loetelu kulude ja tulude kirjetest, mis võisid sisalduda riigi konto „majandustegevuse" jaos. Ta lisab, et 1978. aasta leping on haldusleping ja et seetõttu kuulub otsustuspädevus küsimuses, milliseid kulusid riigi kontol kajasta-

tada, lepingu sõlminud ametiasutusele tema pädevuse piires lepingu tõlgendamisel, mis on siseriiklike riigihankeid käsitlevate õigusaktidega ette nähtud. Väidetavad lepingu sõlminud ametiasutuse load, millega hageja püüab põhjendada 1997. aasta toetuse ja lõpetamise toetuse kvalifitseerimist uue abina, ei ole tegelikult midagi muud kui 1978. aasta lepingu tõlgenduspädevus, mis on ametiasutusele kui lepingu sõlmimise eest vastutavale organile antud.

b) Väite teine osa

120 Hageja väidab, et 1978. aasta lepingu õigeks kohaldamiseks oleksid Hispaania ametiasutused pidanud igal eelarveaastal kuludena kajastatavad kohustused tasaarveldama selle eelarveaasta ülejäägiga selliselt, et lõpetamise toetust oleks arvesse võetud vaid puudujäägiga eelarveaastate kohustuste kajastamisel või nende eelarveaastate kohustuste kajastamisel, mille puhul kajastatud ülejääk vastavate kohustuste tasaarveldamist ei võimaldanud. Ta lisab, et kuna Hispaania ametiasutused selliselt ei talitanud, ei saanud komisjon leida, et lõpetamise toetus tulenes 1978. aasta lepingust, ega järelikult ka seda, et nimetatud toetus kujutas endast olemasolevat abi.

121 Nende väidete toetuseks märgib ta esiteks, et kuna 1978. aasta lepingu lõpetamise kohta puuduvad konkreetsed sätted, tuleb lõpetamine läbi viia vastavalt riigi kontot käsitletavatele eeskirjadele, mis hageja väitel nõuavad seda, et iga kohustus, mis lõpetamise toetusega tasaarveldatakse, tuleb kajastada sellel eelarveaastal, mil kohustus tekkis.

122 Seejärel märgib hageja, et spetsifikaadi põhimõttest nr 25 tulenevalt on Trasmediterráneal õigus majanduslikule tasaarveldamisele vaid riikliku konto „majandustegevuse" ja „investeeringute" jagudes eelarveaasta lõpus tekkida võiva puudujäägi

korral. Nüüd aga oli hageja väitel riigi konto „majandustegevuse" jaos eelarveaastatel 1991–1995 ülejääk ning sama olukord oli ka 1997. aastal, ilma alusetu personali ümberkorraldamise kulude kajastamiseta.

123 Samas vaidleb hageja vastu sellele, et spetsifikaadi põhimõttest nr 25 tulenevalt peab „majandustegevuse" jao ülejäägiga tasaarveldama võimaliku „investeeringute" jao puudujäägi. Tema väitel tuleneb spetsifikaadi põhimõtte nr 25 A punkti a alapunkti 3 ja B punkti a alapunkti 1 sõnastusest, et igal eelarveaastal antud riigi toetus määratakse iga eraldikäsitletava jao tasakaalustamiseks selle jao tuluna. Jagude eraldatus vastab ideele tagada Trasmediterráneale see, et ta saaks toetust sama summa ulatuses, kui tal on olnud „investeeringute" jaos kulusid, sõltumata müügitulu suurusest. Neid kulusid võetakse vastaval juhul arvesse vaid teisi Trasmediterránea jooksvaid kulusid kajastava „majandustegevuse" jao tasakaalustamiseks.

124 Hageja väitel ei toetu Hispaania Kuningriigi märkused kahe jao vahelisest tasaarveldamisest ühelegi tõendile, millest ilma kahtluseta nähtuks see viis, millega 1978. aasta lepingut võimalikule kahe jao vahelisele tasaarveldamisele kohaldati. Tribunal de Cuentase aruandes toodud tabelile viitamist ei saa käsitleda tõendi esitamisena, kuna ei ole välistatud, et see on ekslik.

125 Hageja vaidlustab veel selle, et spetsifikaadi põhimõte nr 26 lubab ühe eelarveaasta võimaliku majandustegevuse ülejäägi ja teiste eelarveaastate puudujäägi vahelist tasaarveldust, millega oleks pidanud kaasnema riigi toetuse vähendamine. Tema väitel tuleneb põhimõttes nr 26 viidatud puudujääk või ülejääk üksnes riigi poolt juba makstud toetuse riigieelarves ette nähtud viisil tasakaalustamisest ja sellest summast, mis riigi konto kontrollimise järgselt tegelikult tuleb maksta.

126 Selleks, et tuvastada, kas majandustegevuse ülejäägi ja investeeringute puudujäägi vahel esineb tasaarveldust ning tõlgendada spetsifikaadi põhimõtet nr 26, palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada IGAE-d esitama aruanded, mis käsitlevad riigi kontot eelarveaastatel 1990–1997.

127 Veel palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada Hispaania ametiasutusi esitama 1978. aasta lepingu lõpetamise toimikut, et tutvuda Trasmediterránea ja Hispaania riigi vahel lepingu lõpetamise käigus toimunud läbirääkimistega, ning samuti need õiguslikud või faktilised asjaolud, millele Hispaania riik lõpparve koostamisel lõpuks tugines.

128 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, väidab, et hageja teeb faktivea, leides, et Trasmediterránea majandustegevuses teatud eelarveaastatel tekkinud ülejääki on kasutatud pigem Trasmediterránea vara suurendamiseks kui teiste riigi toetuste vähendamiseks.

129 Selge on see, et teatud eelarveaastatel tekkis riigi konto „majandustegevuse" jaos ülejääk. Siiski oli riigi konto „investeeringute" jao saldos kõigi nende eelarveaastate jooksul puudujääk. Peale selle selgub Tribunal de Cuentase aruandest, et eespool nimetatud majandustegevuse ülejäägid määrati süstemaatiliselt „investeeringute" jao puudujäägi tasaarveldamiseks eesmärgiga vähendada aastast riigi toetust. Kuna majandustegevuse ülejääk ei olnud kunagi suurem kui investeeringute puudujääk, ei tekkinud riigi kontol ühelgi eelarveaastal ülejääki. Sellega seoses täpsustab Hispaania Kuningriik, et 1978. aasta lepingu 20 kestusaasta jooksul on riigi konto saldos pärast „majandustegevuse" ja „investeeringute" jao, mis on käsitletavad ühe ja sama konto jagudena, tasaarveldamist alati olnud puudujääk.

130 Nendel tingimustel puudub vajadus käsitleda spetsifikaadi põhimõtte nr 26, mis näeb igal juhul ette eelarveaastate vahelise tasaarvelduse, tõlgendamise küsimust.

131 Seega on ilmne, et teatud konkreetse aasta täitmata kohustuste kajastamine või kajastamata jätmine ei puutu üldse asjasse, kuna isegi kui see iga-aastane kajastamine oleks toimunud, ei mõjutaks see mingil moel Trasmediterráneale 1978. aasta lepingu alusel makstava riigi toetuse kogusummat.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

a) Väite esimene osa

132 Kõigepealt tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse kohaselt toetub Trasmediterránea personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise lepinguline iseloom spetsifikaadi põhimõtetele nr 25 ja nr 28.

133 Hageja väitel ei saa personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise lepinguline iseloom tuleneda põhimõtte nr 25 A punkti b alapunktist 7, mis näeb ette Trasmediterránea tootlikkuse kasvu stimuleerimise. See argument ei ole asjakohane, kuna vaidlustatud otsuses viidatakse põhimõttele nr 25 tervikuna ega nimetata selgelt põhimõtte sätet, mis näeb ette tootlikkuse stimuleerimise. Isegi kui möönda, nagu seda tegi hageja, et spetsifikaadi põhimõtte nr 25 A punktiga b ei saa personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise lepingulist iseloomu põhjendada, ei

tulene sellest siiski, et komisjon tegi 1978. aasta lepingu hindamisel vea, leides, et põhimõte nr 25, mille kohta tuleb meenutada, et see näeb ette riigi konto raamatupidamise korra, andis lepingulise aluse kõnealuste ümberkorraldamise kulude tasaarveldamiseks.

134 Hageja väidab ka seda, et spetsifikaadi põhimõte nr 25 ei kata erakorralisi kulusid, ja et personali ümberkorraldamise kulud on sellised kulud. Selles suhtes tuleb meenutada, et hageja ei esita ühtegi asjaolu, mis toetaks tema väidet, mille kohaselt nimetatud põhimõte nr 25 eristab tavapäraseid lubatud kulusid põhimõtte kohaldamisalast välja jäävatest erakorralistest kuludest. Peale selle ei too ta ühtegi põhjust, miks personali ümberkorraldamise kulusid tuleks käsitleda erakorraliste kuludena. Nendel tingimustel ei ole vaja määrata menetlust korraldavaid meetmeid, et teada saada selle väidetava eristuse olemasolu ja sellest personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise lubatavusele tulenevaid tagajärgi.

135 Eeltoodust järeldub, et hageja ei ole esitanud piisavaid tõendeid näitamaks, et ekslik on komisjoni hinnang, mille kohaselt personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise arvessevõtmine 1997. aasta toetuse summa ja lõpetamise toetuse summa kindlaksmääramisel tuleneb põhimõtte nr 25 alusel 1978. aasta lepingust. Peale selle tuleb märkida, et komisjoni hinnang on kooskõlas välist finantskontrolli teostava siseriikliku ametiasutuse Tribunal de Cuentase hinnanguga selle ametiasutuse poolt 1978. aasta lepingu lõpetamise kohta koostatud aruandes, mille õiguspärasust ei ole Hispaania pädevates asutustes vaidlustatud. Nendel tingimustel tuleb menetluse huvides sedastada, et põhimõte nr 25 on ümberkorralduskulude tasaarveldamiseks õige alus.

136 Seega ei ole vaja uurida, kas oli ekslik leida, et personali ümberkorraldamise kulude tasaarveldamise lepinguline iseloom tulenes ka spetsifikaadi põhimõttest nr 28. Ka seda ei ole vaja uurida, kas tasaarveldus tuleneb Hispaania ametiasutuste autonoomsest otsusest. Samuti ei ole Esimese Astme Kohtul vaja teha otsust seoses menetlust korraldavate meetmete taotlusega, mille eesmärgiks on teatavate põhimõtte nr 28 ja Hispaania ametiasutuste autonoomsete lubadega seonduvate asjaolude kindlakstegemine, mis ei saaks eelmises punktis tehtud järeldust mingil moel muuta.

137 Seega tuleb väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

b) Väite teine osa

138 Väite teises osas heidab hageja komisjonile ette, et viimane tegi kaalutlusvea, leides, et kogu lõpetamise toetus tulenes 1978. aasta lepingust. Hageja väitel kohustab 1978. aasta leping kajastama lõpetamise kulud nendel eelarveaastatel, mille jooksul need on tekkinud ja tasaarveldama need samade eelarveaastate võimalike ülejääkidega. Seega ei tohtinud lõpetamise kulusid lõpetamise toetusega katta, kuna eelarveaastatel, mille jooksul need kulud tekkisid, ei olnud sellise tasaarvelduse tegemiseks piisavat ülejääki.

139 Isegi kui oletada, et 1978. aasta leping kohustab lõpetamise kulude kajastamise kulude tekkimise eelarveaastal ning tasaarvelduse nende kulude ja samade eelarveaastate võimalike tulude vahel, ei tulene sellest siiski, et komisjon tegi hindamisvea, leides, et kogu lõpetamise toetus tulenes 1978. aasta lepingust.

140 Tegelikult selgub toimikust, et riigi konto „investeeringute" jagu oli kogu 1978. aasta lepingu kestuse jooksul puudujäägiga ja riigi konto „majandustegevuse" jagu oli 1978. aasta lepingu eelarveaastatel, välja arvatud aastatel 1987, 1988 ja 1991–1995, samuti puudujäägiga. Sellest järeldub, et kui need viimased eelarveaastad välja arvata, ei olnud riigi kontol kunagi ülejääki.

141 Mis puudutab eelarveaastaid 1987, 1988 ja 1991–1995, siis ei ole vaidlust selles, et „investeeringute" jao puudujääk oli „majandustegevuse" jao ülejäägist nii palju suurem, et kahe jao vahelise tasaarveldamise järgselt ei olnud riigi kontol enam nende eelarveaastate kohta ülejääki.

142 Tõsi küll, hageja vaidlustab riigi konto kahe jao vahelise tasaarvelduse kooskõla spetsifikaadi põhimõttega nr 25. Siiski ei toeta hageja pakutud nimetatud põhimõtte tõlgendust ei selle sätte sõnastus ega ka selle sätte kohaldamine 1978. aasta lepingule. Vastupidiselt hageja väitele ei välista asjaolu, et spetsifikaadi põhimõte nr 25 näeb ette võimaluse anda riigi konto mõlema jao tasakaalustamiseks riigi toetust, mingil moel seda, et toetuse suurus arvestatakse pärast võimaliku ühe jao ülejäägi määramist teise jao puudujäägi tasaarveldamiseks. Nagu komisjon teadlikult märgib, selgub Tribunal de Cuentase aruandest, et majandustegevuse ülejäägid määrati süstemaatiliselt „investeeringute" jao puudujäägi tasaarveldamiseks eesmärgiga vähendada aastast riigi toetust.

143 Kuigi hageja väidab, et Tribunal de Cuentase aruanne võis olla riigi konto jagude vahelise tasaarvelduse osas ekslik, tuleb sedastada, et ta ei esita ühtegi asjaolu, mis võimaldaks kahelda aruandes toodud andmete, mille ta ise käesoleva menetluse käigus esitas, tõepärasuses. Nendel tingimustel ei ole vaja rahuldada hageja taotlust, et Esimese Astme Kohus kohustaks IGAE-d esitama aruandeid, mis käsitlevad riigi

kontot eelarveaastatel 1990–1997, eesmärgiga tuvastada, kas riigi konto kahe jao vahel esineb tasaarveldust (vt selle kohta Euroopa Kohtu 7. juuli 1982. aasta otsus kohtuasjas 119/81: Klöckner-Werke *v.* komisjon, EKL 1982, lk 2627, punkt 8).

144 Kuna ei ole tõendatud, et riigi kontol oleks olnud vähimatki ülejääki, mida võinuks määrata lõpetamise kulude tasaarveldamiseks, tuleb sedastada, et komisjon pole teinud viga, leides, et lõpetamise toetus kattis kõik lõpetamise kulud, ilma et neid kulusid oleks määratud nende tekkimise eelarveaastatele. Seega tuleb ka väite teine osa tagasi lükata.

145 Mis puudutab hageja taotlust, et Esimese Astme Kohus kohustaks Hispaania ametiasutusi esitama 1978. aasta lepingu lõpetamise toimikut, selleks et tuvastada Hispaania riigi ja Trasmediterránea vaheliste läbirääkimiste olemasolu, siis piisab märkimisest, et hageja ei selgita, kuidas need läbirääkimised või lõpparve koostamise asjaolud võimaldaksid tuvastada komisjoni tehtud kaalutlusviga, kui ta leidis, et 1997. aasta toetus ja lõpetamise toetus tulenevad 1978. aasta lepingust. Nendel tingimustel ei ole hageja esitatud menetlust korraldavate meetmete taotlust vaja rahuldada.

146 Eeltoodust lähtudes tuleb tagasi lükata teine väide, mille kohaselt vaidlustatud otsus on 1997. aasta toetuse ja lõpetamise toetuse osas ebaseaduslik.

II — *1998. aasta toetus*

147 Hageja vaidlustab vaidlustatud otsuse ka selles osas, mis lubab 1998. aasta toetuse andmise ühisturuga kokku sobiva uue abina. Ta väidab, et vaidlustatud otsusega on rikutud EÜ artiklit 88, EÜ artikli 86 lõiget 2 ja institutsioonide õigusaktide põhjendamise kohustust.

148 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, vaidlustab nende väidete põhjendatuse.

A — *Väide, mis käsitleb EÜ artikli 88 rikkumist*

1. Poolte argumendid

149 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuses rikutakse EÜ artiklit 88 sellega, et komisjon ei ole arvesse võtnud 1978. aasta lepinguga seoses soovitatud vajalike meetmete ulatust, kvalifitseerides 1998. aasta toetuse uue abina ja uurides selle sobivust EÜ artikleid 86 ja 87 silmas pidades.

150 Selle kohta märgib hageja kõigepealt, et määruse nr 659/1999 artiklist 19 ja väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui kõnealune liikmesriik kiidab komisjoni pakutud meetmed heaks, siis selle heakskiitmisega kohustub ta neid meetmeid rakendama (vt Euroopa Kohtu 24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas

C-313/90: CIRFS jt *v.* komisjon, EKL 1993, lk I-1125, ja 15. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-311/94: Ijssel-Vliet Combinatie, EKL 1996, I-5023, punkt 35 jj). Pakutud ja heakskiidetud vajalike meetmete vasturääkivus on samuti komisjonile, kes ei saa hiljem nende sisu ja mõju eitada, etteheidetav.

151 Seejärel väidab hageja, et Hispaania Kuningriik kiitis komisjoni 1978. aasta lepingu kohta pakutud vajalikud meetmed heaks. Hageja arvates kutsuvad pakutud ja heakskiidetud vajalikud meetmed Hispaania ametiasutusi 1978. aasta lepingut alates 31. detsembrist 1997 üles ütlema ja uue avaliku teenuse osutamise lepingu sõlmimiseks hankemenetlust välja kuulutama. Selle asjaolu tuvastamiseks palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada komisjoni vajalike meetmete ettepanekut puudutavat toimikut esitama.

152 Hageja väitel ei võtnud Hispaania ametiasutused Kanaari saarte vaheliste mereliinide suhtes vajalikke meetmeid ning alates 1. jaanuarist 1998 jätkas Trasmediterránea nende liinide teenindamist ja sai toetust samadel tingimustel, mis on 1978. aasta lepingus, mis on teoreetiliselt kehtivuse kaotanud, ilma et nende teenuste osutamiseks oleks riigihankemenetluse raames hanget korraldatud ja sellest tulenevalt avalike teenuste osutamise kohustuse hinda kindlaks määratud. Seega ei ole heakskiidetud vajalikke meetmeid järgitud.

153 Peale selle ei võimaldanud ükski uus asjaolu komisjonil seada kahtluse alla vajalike meetmete ettepanekus sisaldunud hinnangut, mille kohaselt Trasmediterránea pakutud teenused ei kujutanud endast üldise majandushuvi teenuseid, kuna nende teenuste pakkumiseks oli olemas konkurents.

154 Esiteks asjaolu, et 1998. aasta toetusega kaetud teenused puudutasid nüüd vaid Kanaari saarte vahelisi liine, samas kui vajalike meetmete ettepanek käsitles kõiki 1978. aasta lepinguga kaetud liine, ei vähenda 1978. aasta lepingu osas tehtud vajalike meetmete ettepanekuga seonduvalt uuringute asjakohasust 1998. aasta toetuse uurimisel.

155 Hageja sõnul viitas 1978. aasta lepingu osas tehtud vajalike meetmete ettepanek tegelikult selgelt Kanaaride mereliinidele. Hageja väidab, et vajalike meetmete ettepaneku sissejuhatuses toodud põhjenduste kohaselt on ettepanek tehtud pärast seda, kui esitati kaebused, mis viitasid täpselt Trasmediterránea konkurentsivastasele tegevusele Kanaaride liinide teenindamisel. Peale selle pidas komisjon nende vajalike meetmetega vaikides silmas Kanaaride liine. See tuleneb sellest, et komisjon kritiseeris 1978. aasta lepingus ette nähtud ärilist paindlikkust, mis oligi täpselt hageja kaebuse sisuks seoses Tenerife - Agaete - Gran Canaria liiniga. Samuti tuleneb see sellest, et vajalike meetmete ettepanekus märkis komisjon, et tal oli tõsiseid kahtlusi seoses mõne kõnealusel mereliinil avaliku teenuse osutamise kohustuse kehtestamise vajadusega, kuna neid liine sai adekvaatselt teenindada ka kommertsteenuseid osutavate eraettevõtjate kaudu.

156 Selleks et tuvastada, kas komisjon oli Kanaaride turuolukorra suhtes eriti tähelepanelik, palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada komisjoni vajalike meetmete ettepanekuga seonduvat toimikut esitama.

157 Teiseks ei ole ka 1998. aasta toetuse aluseks olnud ajutine kord piisav selleks, et õigustada komisjoni 1978. aasta lepingu suhtes tehtud vajalike meetmete ettepaneku suhtes kohaldatud kriteeriumide ümberhindamist. Ühelt poolt ei ole 1998. aasta toetuse aluseks olnud kord tegelikult ajutine, kuna 9. oktoobri 1998. aasta otsusega võimaldati Trasmediterráneal kõnealustel liinidel teenust osutada ilma ajalise piiranguta. Teiselt poolt, nagu komisjon märkis 1998. aasta lepingu uurimisel (komisjoni 19. juuli 2000. aasta otsus 2001/156/EÜ Hispaania poolt meretranspor-

divalkonnale antud riigiabi (uus avalike mereühenduse teenuste osutamise leping) kohta (EÜT L 57, lk 32)), oli Kanaaride ametiasutustel piisavalt aega ühenduse õigusele vastava ja/või avaliku teenuse osutamise jätkamist mittekahjustava õigusliku korra väljatöötamiseks. Kõigi eelduste kohaselt ei olnudki ohtu, et Kanaari saarte vahelistel liinidel katkeks mereühenduse teenuste osutamine, sest neid liine teenindas piisavalt mitte ainult Trasmediterránea vaid ka konkurentidest laevaühingud.

158 Selleks et tõendada, et ajutise korra aluseks olnud lubadel ei olnud ajutist iseloomu, palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada Hispaania ametiasutusi esitama ühelt poolt toimikut, mille Kanaari saarte autonoomse piirkonna Consejería de Turismo y transportes koostas seoses Trasmediterránea nõudega tasuda talle väidetavalt võlgnetavad summad, mis tulenesid eelarveaastatel 1998, 1999 ja 2000 saartevahelistel liinidel avaliku mereühenduse teenuste osutamisel tekkinud puudujäägi katmisest; ja teiselt poolt kõiki pärast dekreedi nr 133/1998 jõustumist Kanaari avaliku teenuse liinide avalikke hankeid puudutavaid toimikuid ning samuti kõiki dekreedi nr 133/1998 vastuvõtmise ettevalmistamisega seonduvaid dokumente, eelkõige uuringuid, aruandeid ja majandusalast teavet, mille alusel töötati välja avalike teenuste osutamise kohustusi käsitlev lisa.

159 Komisjon, keda toetab Hisapaania Kuningriik, väidab esiteks, et 1978. aasta lepinguga seonduv ja Hispaania Kuningriigi heakskiidetud vajalike meetmete ettepanek ei ole ajutise korra suhtes õiguslikult siduvad.

160 Sellega seoses märgib komisjon, et 1978. aasta lepingu lõpetamisega ammendasid Hispaania ametiasutused vajalike meetmete ettepaneku otsekohaldatavuse. Komisjoni arvates tuli alates sellest hetkest erinevate Hispaania ametiasutuste võetud uusi

meetmeid, nimelt ühelt poolt Kanaari ametiasutuste pädevuses olevat ajutist korda ja teiselt poolt riiklike ametiasutuste pädevuses olevat 1998. aasta lepingut, uurida kui uut abi. Tema arvates kujutas ajutine kord selle kehtivusaja muutmise tõttu endast uut abi, vaatamata sisulisele identsusele 1978. aasta lepinguga. Komisjon lisab, et kui ta oleks leidnud, et 1978. aasta leping ja ajutine kord on täpselt identsed, oleks ajutine kord tulnud tunnistada olemasolevaks abiks, mille tõttu ei oleks selle korra alusel abi andmist võimaldada saanud. Lisaks sellele, et selline lähenemine on käesoleval juhul ilmselt asjakohatu, oleks sellega kaasnenud tulemused olnud hageja soovitud tulemustele arvatavasti vastupidised.

161 Teiseks märgib komisjon, et vajalike meetmete ettepanekus toodud 1978. aasta lepingu analüüs ei ole otseselt ülekantav saarestiku olukorrale aastal 1998, kuna see analüüs käsitleb mereühendust kogu Hispaania territooriumil, mitte Kanaari saarekabotaaži konkreetselt. Asjaolu, et vajalike meetmete ettepanekule eelnesid hageja kaebused, ei mõjuta seda järeldust mingil moel, sest isegi kui hageja viitas vaid Kanaari olukorrale, uuris komisjon tõstatatud probleemi tervikuna.

162 Komisjon lisab, et ta pidi Kanaari olukorda uurima kohaldatavate õigusaktide kontekstis, mille hulgas on ühelt poolt määruse nr 3577/92 artikli 6 lõige 2, mille alusel ei rakendatud kabotaaži liberaliseerimist Kanaari saartele kuni 1. jaanuarini 1999, ja teiselt poolt ühenduse suunised meretranspordile suunatud riigiabi kohta, mis ei kohustanud avalike teenuste osutamise lepingute sõlmimiseks riigihanget välja kuulutama.

163 Komisjon järeldab sellest, et oli täiesti põhjendatud teha ajutise korra sobivuse kohta analüüs, mis erines sellest, mis tehti 1978. aasta lepingu osas seoses vajalike

meetmete ettepanekuga. Seega on põhjendamata väide, mis käsitleb EÜ artikli 88 rikkumist selle tõttu, et ei ole järgitud heakskiidetud vajalike meetmete ettepanekut.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

164 Nagu hageja teadlikult märgib, tuleneb määruse nr 659/1999 artikli 19 lõikest 1, et kui kõnealune liikmesriik olemasoleva abi uurimise raames kiidab talle adresseeritud vajalikud meetmed heaks, siis selle heakskiitmisega kohustub ta neid meetmeid rakendama.

165 Vastupidiselt hageja väitele ei vaidlusta komisjon seda, et Hispaania ametiasutused on vajalike meetmete ettepaneku heaks kiitnud. Seega tuleb see asjaolu lugeda tõendatuks, ilma et oleks vaja rahuldada hageja taotlust, et Esimese Astme Kohus kohustaks komisjoni esitama vajalike meetmete ettepanekuga seonduvat toimikut.

166 Järgmisena tuleb esile tuua, et nagu komisjon ja Hispaania Kuningriik õigesti märgivad, kaotas 1978. aasta lepingu muutmist puudutanud heakskiidetud vajalike meetmete ettepanek kehtivuse samaaegselt 1978. aasta lepinguga.

167 Lõpuks tuleb märkida, et on selge, et 1998. aasta toetus kujutab endast uut abi määruse nr 659/1999 artikli 1 lõike c tähenduses, mis välistab võimaluse, et see toetus oleks antud 1978. aasta lepingut kohaldades.

168 Nendel tingimustel ei ole heakskiidetud meetmed 1998. aasta toetuse ühisturuga kokkusobivuse hindamise objektiks. Seda sobivust tuleb hinnata otseselt vastavuses EÜ asutamislepingu normidega.

169 Sellest hoolimata tuleb uurida, kas 1978. aasta lepingu kohta tehtud vajalike meetemete ettepanekus sisaldunud komisjoni hinnang viitas — nagu hageja väidab — konkreetselt Kanaari saarekabotaažile selliselt, et komisjon ei saanud 1998. aasta toetuse sobivuse hindamisel ilma oma hinnangu muutust põhjendamata tulla teistsugusele järeldusele kui see, mille põhjal ta oli 1978. aasta lepinguga seoses teinud vajalike meetmete ettepaneku.

170 Selles osas tuleb kõigepealt meenutada, et ajutine kord hõlmab vaid mereühenduse teenuste osutamist Kanaari saarte vahel, samas kui 1978. aasta lepinguga reguleeriti mereühenduse teenuste osutamist mitte ainult Kanaari saarte vahel, vaid ka poolsaare erinevate kohtade vahel ühelt poolt ning Baleaaride, Põhja-Aafrika ja Kanaari saarte vahel teiselt poolt.

171 Järgmisena tuleb esile tuua, et hageja ei tõenda seda, et 1978. aasta lepinguga seonduvas vajalike meetmete ettepanekus sisalduv hinnang puudutas Kanaari saarte vahelisi mereühendusi.

172 Esiteks ei võimalda asjaolu, et vajalike meetmete ettepanekust tingitult esitati kaebused, mis viitasid Trasmediterránea konkurentsivastasele tegevusele Kanaaride liinide teenindamisel, tuvastada seda, et vajalike meetmete ettepanekus viidati kindlasti konkreetselt saarekabotaažile Kanaari saarte vahel. Kuna vajalike meetmete

ettepanek hõlmas 1978. aasta lepingut tervikuna, tuleb sedastada, et komisjoni hinnang hõlmas 1978. aasta lepingut kogu ulatuses ja mitte ainult Kanaaride liinide olukorda.

173 Teiseks ei viita miski sellele, et komisjon pidas silmas Kanaari saarte mereühendusi, kui ta väljendas vajalike meetmete ettepanekus tõsiseid kahtlusi seoses mõnel kõnealusel liinil avaliku teenuse osutamise kohustuse kehtestamise vajadusega, kuna neid liine said adekvaatselt teenindada ka kommertsteenuseid osutavad eraettevõtjad. Hageja ei too välja ühtegi asjaolu, millest võiks järeldada, et liinid, millel vajalike meetmete ettepaneku kohaselt oli olemas adekvaatne konkurents, oleksid kindlasti Kanaari saarte liinid.

174 Kolmandaks ei näita ka komisjoni hinnang, mille kohaselt 1978. aasta leping võimaldas Trasmediterráneale ärilist paindlikkust, mis avaliku teenuse osutamise kohustusega hästi kokku ei sobi, et vajalike meetmete ettepanek viitas konkreetselt Kanaari saarte olukorrale.

175 Seevastu asjaolu, et vajalike meetmete ettepanekuga kutsuti Hispaania ametiasutusi viima 1978. aasta leping kooskõlla ühenduse õigusega, eelkõige avalike teenuste lepinguid käsitlevate eeskirjadega, näitab seda, et ettepanek ei viidanud Kanaari saarte liinidele, mida Trasmediterránea 1978. aasta lepingu alusel teenindas. Vastavalt määruse nr 3577/92 artikli 6 lõikele 2 ei rakendatud kabotaaži liberaliseerimist Kanaari saartele kuni 1. jaanuarini 1999. Nendel tingimustel ei olnud komisjonil vaja teha Hispaania ametiasutustele ettepanekut muuta Kanaari saarte vahelise mereühenduse teenuste osutamise korda.

176 Seega ei ole tõendatud, et vajalike meetmete ettepanekus sisaldunud komisjoni kriitiline hinnang viitas konkreetselt Kanaari saarte olukorrale.

177 Kuna hageja ei esita oma väite toetuseks tõsiseid argumente, ei ole vaja kohustada komisjoni esitama vajalike meetmete ettepanekuga seonduvat toimikut, selleks et tuvastada, kas ta oli Kanaaride turuolukorra suhtes eriti tähelepanelik. Peale selle, kuna eelmises punktis tehtud järeldus ei sõltu mingilgi määral küsimusest, kas 18. detsembri 1997. aasta otsusega loodud ajutine kord on üleminekukord või mitte, ei ole vaja määrata ka menetlust korraldavaid meetmeid, mis on väidetavalt ajutise korra üleminekulise iseloomu puudumise tuvastamisel kohased.

178 Eeltoodust lähtudes tuleb väide, mis käsitleb EÜ artikli 88 lõike 1 rikkumist, mis tuleneb sellest, et komisjon ei ole arvesse võtnud 1978. aasta lepinguga seoses soovitatud vajalike meetmete ulatust, põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

B — *Väide, mis käsitleb EÜ artikli 86 lõike 2 ja põhjendamiskohustuse rikkumist*

179 Hageja käesolev väide jaguneb viide ossa. Esimene käsitleb avaliku võimu akti puudumist Trasmediterráneale üldise majandushuvi teenuse osutamise kohustuse panemisel. Teine käsitleb Trasmediterráneale väidetavalt pandud avaliku teenuse osutamise kohustuse konkreetse sisu puudumist. Väite kolmanda osaga vaidlustab hageja vajaduse käsitleda Trasmediterránea poolt Kanaari saarestikus 1998. aastal osutatud teenust üldise majandushuvi teenusena. Väite neljanda osaga vaidlustab

hageja avaliku hanke tegemata jätmise Trasmediterráneale väidetava avaliku teenuse osutamise kohustuse panemisel ja sellekohase põhjenduse puudumise. Viies osa käsitleb 1998. aasta toetuse ebaadekvaatset iseloomu ja vaidlustatud otsuses piisava sellekohase põhjenduse puudumist.

1. Väite esimene osa, mis käsitleb avaliku võimu esindaja akti puudumist

a) Poolte argumendid

180 Hageja väidab, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab ettevõtjat käsitleda üldise majandushuvi teenuse osutajana EÜ artikli 86 lõike 2 tähenduses siis, kui selle teenuse osutamiseks on teda avaliku võimu esindaja aktiga volitatud (Euroopa Kohtu 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-159/94: komisjon *v.* Prantsusmaa, EKL 1997, lk I-5815, punkt 65).

181 Antud juhul ei kohusta ükski avaliku võimu esindaja akt Trasmediterráneat seda teenust osutama, mille eest ta sai 1998. aasta toetust. 18. detsembri 1997. aasta otsus, millega Kanaari saarte ametiasutused lubasid Trasmediterráneal Kanaari saarte vahel mereühenduse teenuseid osutada, ei ole Trasmediterráneale mingil moel kohustuslik. Hageja väidab ühelt poolt, et see luba anti pärast Trasmediterránea taotluse esitamist ja teiselt poolt, et Trasmediterránea loobus ühepoolselt teatavate selle loaga hõlmatud liinide teenindamisest või muutis neid liine siis, kui see oli talle ärihuvides kasulik. Järelikult, avaliku võimu esindaja akti puudumise tõttu Trasmediterráneale kohustuste panemisel on täitmata üks EÜ artikli 86 lõike 2

kohaldamise tingimustest, mis oleks pidanud komisjoni takistama selle sätte alusel 1998. aasta toetust sobivaks tunnistamast.

182 Komisjon märgib, et avaliku mereühenduse teenuste osutamise kohustus Kanaari saarte vahel pandi Trasmediterráneale kindlaksmääratud ajaks Kanaari ametiasutuste 18. detsembri 1997. aasta, 30. märtsi 1998. aasta ja 11. juuni 1998. aasta otsusega. Otsustega määrati kindlaks nimetatud teenuste ulatus ja nende osutamise kord, kuigi see määratlemine tehti viitega 1978. aasta lepinguga kehtestatud korrale. Need asjaolud on piisavad leidmaks, et Trasmediterráneat on EÜ artikli 86 lõikes 2 ettenähtud laadi ülesande täitmiseks volitatud.

183 Komisjon lisab, et kohtupraktikas tõlgendatud EÜ artikli 86 lõige 2 ei näe ette ühtegi formaalset nõuet, vaid keskendub funktsionaalsetele aspektidele. Nii ei näe nimetatud säte ette seda, et akt, millega ülesande täitmiseks volitatakse, peab olema seadus või määrus ega ka seda, et see peab tingimata olema kohustav, nagu selgub komisjoni teatise Euroopa üldise majandushuvi teenuste kohta punktist 22. Määravaks on vaid avaliku võimu esindaja tahe volitada asjaomane ettevõtja teatud ülesannet täitma, mis välistab selle, et kõnealune ettevõtja tegutseks ühepoolselt.

184 Käesoleval juhul ei tegutsenud Trasmediterránea ajutise korra kehtimise ajal ühepoolselt, vaid Kanaari valitsuse poolt tema pädevuse piires turu korraldamisel vastu võetud akte järgides.

185 Hispaania valitsus väidab, et Kanaari valitsuse pädeva loaga volitati Trasmediterráneat täitma ülesannet EÜ artikli 86 lõike 2 tähenduses.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

186 Nagu hageja õigesti märgib, peavad üldise majandushuvi teenust osutavad ettevõtjad selle teenuse osutamiseks olema avaliku võimu esindaja aktiga saanud volituse (Esimese Astme Kohtu 13. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-204/97 ja T-270/97: EPAC *v.* komisjon, EKL 2000, lk II-2267, punkt 126 ja viidatud kohtupraktika).

187 Käesoleval juhul on selge, et Trasmediterránea osutas Kanaari saarte vahel mereühenduse teenuseid alates 1. jaanuarist 1998 Kanaari ametiasutuse 18. detsembri 1997. aasta otsuse alusel, mille kehtivust pikendati 30. märtsi, 11. juuni ja 9. oktoobri 1998. aasta otsusega. Seega on Trasmediterránea volitatud kõnealuseid teenuseid osutama just avaliku võimu esindaja aktiga.

188 Asjaolu, et Trasmediterráneat volitati seda ülesannet täitma pärast tema taotluse esitamist, ei sea eelmises punktis tehtud järeldust kahtluse alla. Avaliku teenuse osutamiseks võib ettevõtjat volitada avalike teenuste kontsessiooniga (vt selle kohta Euroopa Kohtu 27. aprilli 1994. aasta otsus kohtuasjas C-393/92: Almelo jt, EKL 1994, lk I-1477, punkt 47). Kontsessiooni saab anda vaid kontsessionääri nõusolekul. Järelikult tuleneb sellest kohtupraktikast, et avaliku teenuse osutamise ülesandega ettevõtja sekkumine talle selleks ülesandeks volituse andmise menetlusse ei muuda seda, et antud ülesanne tuleneb avaliku võimu aktist.

189 Peale selle ei sea eespool punktis 187 tehtud järeldust kahtluse alla ka komisjoni vaidlustamata asjaolu, et Trasmediterránea loobus teatavate ajutise korraga hõlmatud liinide teenindamisest. Selles osas tuleb märkida, et ühepoolne teenuse osutamisest loobumine on avaliku teenuse osutamise kohustuste panemisega

põhimõtteliselt kooskõlas (vt selle kohta Euroopa Kohtu 20. veebruari 2001. aasta otsus kohtuasjas C-205/99: Analir jt, EKL 2001, lk I-1271, punkt 64). Eelduslikult saab avaliku teenuse osutamise kohustusi panna vaid avaliku võimu esindaja õigusaktiga. Seega tuleneb viidatud kohtupraktikast, ülekantuna käesoleva juhtumi asjaoludele, et Trasmediterránea loobumine teatud liinide teenindamisest ei tõenda seda, et Trasmediterráneat ei ole ühegi avaliku võimu esindaja aktiga volitatud üldise majandushuvi teenust osutama.

190 Teatud liinide teenindamisest loobumine või ühepoolselt teenindamise tingimuste muutmine, kui lugeda see tõendatuks, näitab äärmisel juhul seda, et Trasmediterránea jättis täitmata teatud kohustused, mis talle ajutise korraga olid pandud.

191 Eeltoodust lähtudes tuleb käesoleva väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

2. Väite teine osa, mis käsitleb avaliku teenuse osutamise kohustuste täpse määratluse puudumist

a) Poolte argumendid

192 Hageja märgib, et määruse nr 3577/92 artiklist 4 tulenevalt peab avaliku teenuse osutamise kohustustel olema konkreetne sisu.

193 Avaliku teenuse osutamise kohustuste täpse määratlemise kohustus tuleneb ka ühenduse suunistest meretranspordile suunatud riigiabi kohta. Kindel on see, et ühenduse suuniseid meretranspordile suunatud riigiabi kohta ei saa kvalifitseerida õigusaktideks, mis on ametiasutusele igal juhul kohustuslikud. Siiski antakse neis menetluse läbiviimiseks soovituslikud tegutsemiseeskirjad, millest ametiasutus ei või põhjendamata kõrvale kalduda, kui on oht rikkuda võrdse kohtlemise põhimõtet (vt selle kohta Euroopa Kohtu 30. jaanuari 1974. aasta otsus kohtuasjas 148/73: Louwage *v.* komisjon, EKL 1974, lk 81, punkt 12; 1. detsembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 343/82: Michael *v.* komisjon, EKL 1983, lk 4023, punkt 14, ja 9. oktoobri 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 80/81–83/81 ja 182/82–185/82: Adam jt *v.* komisjon, EKL 1984, lk 3411, punkt 22).

194 Käesoleval juhul ei määratle ükski akt, ei ühepoolne ega lepinguline, selgelt ega täpselt Trasmediterráneale antud väidetavaid üldise majandushuvi teenuse osutamise kohustusi.

195 Nii viitab 18. detsembri 1997. aasta otsus, millega ajutine luba anti, vaid teenustele, mida Trasmediterránea juba 1978. aasta lepingu alusel osutas. Nagu komisjon vajalike meetmete ettepanekus juba märkis, ei vastanud 1978. aasta leping määratlemise ja täpsustamise minimaalnõuetele. Täpsemalt märgiti vajalike meetmete ettepanekus teatud põhiaspektide kohta, nagu teenuste tabel või hindade kalender, et 1978. aasta leping andis Trasmediterráneale olulise turul tegutsemise vabaduse, mis ei ole kooskõlas tema ülesandega osutada regulaarset riigi toetusest rahastatavat meretranspordi teenust.

196 Hageja lisab, et EÜ artikli 86 lõikes 2 ette nähtud tingimuste täitmisel ei saa tugineda dekreedis nr 113/1998 sätestatud kohustuste määratlusele. Ühelt poolt on õigusaktide mittetagasiulatuva mõju põhimõttega vastuolus see, kui nimetatud dekreeti kohaldatakse varasema otsusega antud ajutise loa suhtes. Teiselt poolt, Trasmedi-

terránea isegi ei püüelnud selle poole, et ajutised load vastaksid nimetatud dekreedi nõuetele.

197 Trasmediterráneale antud ülesande selge ja täpse määratluse puudumisel ei jää 1998. aasta toetus EÜ artikli 86 lõike 2 kohaldamisalasse.

198 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, väidab, et ajutistes lubades olid Trasmediterráneale ajutiselt pandud teenuste osutamise kohustused määratletud viitega 1978. aasta lepingus sätestatud määratlusele. See määratlus ei ole üldine, vaid eriti detailne ja täpne. Sellest tuleneb, et Kanaari ametiasutuste Trasmediterráneale ajutiselt pandud avalike teenuste osutamise kohustused olid EÜ artikli 86 lõike 2 tähenduses piisavalt määratletud.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

199 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse nr 3577/92 artikkel 4, mis hageja arvates nõuab avaliku teenuse osutamise kohustuste täpset määratlemist, on asjakohatu hindamaks, kas 1998. aasta toetusele laieneb EÜ artikli 86 lõige 2. Määruse nr 3577/92 artiklist 6 tuleneb, et Kanaari saarte vahelisele kabotaažile ei rakendatud nimetatud määrust ajutiselt kuni 1. jaanuarini 1999. Nüüd aga on selge, et 1998. aasta toetus kattis Kanaari saarte vaheliste kabotaažiteenuste osutamist vaid 1998. aastal. Sellest tuleneb, et määrus nr 3577/92 ei ole käesoleva juhtumi asjaoludel kohaldatav.

200 Samuti viitab hageja väite käesolevas osas asjatult ühenduse suunistele meretranspordile suunatud riigiabi kohta. Suuniste punktis 9 mainitakse tõesti, et avalike teenuste osutamise kohustused tuleb selgelt määratleda. Siiski on see tingimus kohaldatav vaid siis, kui püütakse välja selgitada, kas majandustegevuse kahjumi hüvitamist, mis tuleneb otseselt teatud avalike teenuste osutamise kohustuste täitmisest, võib mitte käsitleda riigiabina EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Käesoleval juhul on selge, et 1998. aasta toetus kujutab endast sellist abi. Seega ei ole ühenduse suunistes meretranspordile suunatud riigiabi kohta sätestatud avalike teenuste osutamise kohustuste sisu määratlemise nõue käesolevatel asjaoludel kohaldatav.

201 Peale selle, isegi kui oletada, et EÜ artikli 86 lõige 2 jätab 1998. aasta toetuse riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja vaid sellel määral, mil toetuse andmise aluseks olnud avalike teenuste osutamise kohustused on täpselt määratletud, tuleb sedastada, et käesoleval juhul see on nii. 18. detsembri 1997. aasta otsusega, mille kehtivust hiljem pikendati, pandi Trasmediterráneale Kanaari saarte vahelise mereühenduse teenuste osutamise kohustused, mida äriühing pidi 1978. aasta lepingu alusel täitma. Leping määratleb tagatavad ühendused, nende sagedused ja kasutatavate laevade tehnilised tingimused. Seega tuleb sedastada, et kõnealused kohustused on selgelt määratletud.

202 Viimati mainitu osas, vastupidiselt hageja väitele, ei tulene 1978. aasta lepingu kohta tehtud vajalike meetmete ettepanekust mingil moel see, nagu komisjon oleks leidnud, et leping ei vastanud Trasmediterráneale antud avalike teenuste osutamise kohustuste määratlemise ja täpsustamise miinimumnõuetele. Vajalike meetmete ettepanekus piirdus komisjon märkimisega, et Trasmediterránea võis „pädeva ametiasutuse eelneval loal teenuste tabelit ja [...] kalendrit kas osaliselt või täielikult muuta, [mis andis talle] turul tegutsemise vabaduse, mis ei olnud kooskõlas tema ülesandega osutada regulaarset riigi vahenditest rahastatavat meretranspordi teenust". See tegutsemise vabadus ei välista mingil moel Trasmediterráneale pandud avalike teenuste osutamise kohustuste sisu selget määratlemist. Kuna spetsifikaadi põhimõtte nr 5 kohaselt peab lepingu sõlminud ametiasutus kõik muudatused

kinnitama, tuleneb avalike teenuste osutamise kohustuste määratlus 1978. aasta lepingu ja nende kohustuste võimalikku muutmist kinnitavatest otsustest. Peale selle ei esita hageja ühtegi tõendit, mis võimaldaks tuvastada, et Trasmediterránea muutis oma teenuste tabelit ilma lepingu sõlminud ametiasutuse kinnituseta või et ametiasutuse kinnitavad otsused oleksid ebaseaduslikud.

203 Seega tuleb sedastada, et Trasmediterráneale ajutise korraga pandud avalike teenuste osutamise kohustused on selgelt määratletud ja seetõttu lükata käesoleva väite teine osa tagasi kui põhjendamatu.

3. Väite kolmas osa, mis käsitleb avaliku teenuse tegeliku vajaduse puudumist

a) Poolte argumendid

204 Hageja väidab, et Trasmediterránea Kanaari saarestikus pakutavaid teenuseid ei olnud vaja kvalifitseerida üldise majandushuvi teenusteks. Kõigepealt märgib ta, et isegi kui liikmesriigil on üldise majandushuvi teenuste mõiste sisustamisel teatud vabadus, tuleb ühenduse ametiasutustel siiski kontrollida, kas nimetatud teenused on loodud sisunõuetele vastavalt.

205 Hageja väitel tulenevad need nõuded ühelt poolt komisjoni teatisest üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas, mille punkt 14 täpsustab, et teenused erinevad tavalistest teenustest selle poolest, et valitsusasutuste hinnangul on nende osutamine vajalik isegi siis, kui turuolukord ei ole nende osutamiseks piisavalt

soodus. Seejärel konkreetselt meretranspordi alal defineerib määruse nr 3577/92 artikli 2 lõige 2 avalike teenuste osutamise kohustused selliste kohustustena, mida kõnesolev ühenduse laevaomanik kommertshuvidest lähtudes endale ei võtaks või ei võtaks samas ulatuses või samadel tingimustel.

206 Seejärel väidab hageja, et vajalike meetmete ettepanekus on märgitud, et oli tõsiseid kahtlusi seoses mõnel kõnealusel mereliinil avaliku teenuse osutamise kohustuste kehtestamise vajadusega, kuna neid liine sai adekvaatselt teenindada ka kommertsteenuseid osutavate eraettevõtjate kaudu, kes pakkusid sarnast sagedust, pidevust, regulaarsust ja sarnaseid tariife. See 1997. aastal koostatud hinnang kehtis *a fortiori* 1998. aasta kohta, mille jooksul oli peaaegu kõigil subsideeritud liinidel mitte ainult tihe konkurents vaid ka adekvaatne saartevaheline mere- ja lennuühendus.

207 Selle väite toetuseks, mille kohaselt saartevahelised mereühendused ei kujutanud endast ülesannet osutada avalikke teenuseid, märgib hageja kohtuistungil veel, et Tribunal Superior de Justicia de Canarias tühistas dekreedi nr 113/1998 oma 24. oktoobri 2003. aasta otsusega. Hageja väitel on dekreedi nr 113/1998 tühistamise põhjuseks asjaolu, et avalike teenuste osutamise kohustusi ei olnud Kanaari saarte vaheliste liinide turu konkurentsitaseme tõttu vaja sätestada ning kuna seal oli teisi laevaühinguid, kes pakkusid ulatuslikumat teenust, rohkem laevu ja ilma subsiidiumita. Määruse nr 113/1998 tühistamine tulenes veel sellest, et kõik selle lisad olid „koostatud mõõdu järgi" Trasmediterránea jaoks, ja et see dekreet oli täielikult vastuolus ühenduse õigusega ja Hispaania õigusega.

208 Kohtuistungil viitas hageja veel ühele hagi 28. lisas sisalduvale Kanaari saarte valitsuse transpordi peadirektoraadi hinnangule, milles olid nimetatud kõik Kanaari saarestikus veoteenuseid osutavad äriühingud, täpsustades sealjuures vastavad laevad, liinid, teenuse osutamise võime ja sagedused. Seda veoteenust oleks võimalik tagada ka ilma avaliku teenuse osutamise kohustuseta.

209 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, märgib kõigepealt, et vastavalt EÜ artikli 86 lõiget 2 puudutavale kohtupraktikale ja tema teatise üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas punktile 22 on liikmesriikidel avalike teenuste osutamise kohustuste määratlemisel laiaulatuslik kaalutlusõigus ja komisjoni kontroll piirdub põhimõtteliselt ilmsetele vigadele või rikkumistele reageerimisega.

210 Komisjon lisab, et ta saab kontrollida vaid avalike teenuste osutamise kohustuste vajadust hetkel, mil 1998. aasta ajutine kord kinnitati, s.o 1997. aasta lõpul. Järelikult ei ole vajalike meetmete ettepanekus toodud kinnitused ega asjaolu, et olukorra hilisem areng võimaldas Kanaari saarestikus teatud veoteenuse osutamise taseme tagada ilma avalike teenuste osutamise kohustusteta, käesoleval juhul asjakohased.

211 Komisjon väidab, et kuna kõnealused liinid olid kuni detsembrini 1997 alati olnud avalike teenuste osutamise kohustuste objektiks, oli mõistlik, et pädevad ametiasutused soovisid võtta meetmeid, et tagada teenuse jätkuvus kuni lõpliku korra jõustumiseni.

212 Mis puudutab Tribunal Superior de Justicia de Canariase otsust, millega tunnistati dekreet nr 113/1998 kehtetuks, märgivad komisjon ja Hispaania Kuningriik esiteks,

et nimetatud dekreedi kehtetuks tunnistamisel ei ole tähtsust vajaduse hindamisel kvalifitseerida Trasmediterráneale ajutise korraga täitmiseks antud teenused üldise majandushuvi teenustena.

213 Komisjon ja Hispaania Kuningriik väidavad, et Tribunal Superior de Justicia de Canariase poolt kehtetuks tunnistatud dekreedi nr 113/1998 artikkel 2 nägi ette avaliku teenuse osutamise kohustused kõigile ettevõtjatele, kuid ajutine kord käsitles vaid ühte, Trasmediterráneaga sõlmitud avaliku teenuse osutamise lepingut ja nägi ette kompensatsiooni. Seega viitas dekreedi nr 113/1998 kehtetuks tunnistamise otsus käesoleva hagi esemeks olevast olukorrast erinevale olukorrale.

214 Peale selle märgib Hispaania Kuningriik, et Tribunal Superior de Justicia de Canariase otsus on Tribunal supremo'sse (Hispaania kõrgem kohus) edasi kaevatud.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

215 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et eespool punktis 199 juba toodud põhjustel ei ole määrus nr 3577/92 käesoleval juhul kohaldatav. Seetõttu ei ole asjakohane hageja viide selle määruse artiklile 2, et määratleda põhilised tingimused, mille täitmisel teenust võib käsitleda üldise majandushuvi teenusena EÜ artikli 86 lõike 2 tähenduses.

216 Järgmisena on sobilik mainida, et nagu komisjon märgib oma teatise üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas punktis 22, on liikmesriikidel üldise majandushuvi teenuste määratlemisel laiaulatuslik kaalutlusõigus (vt selle kohta

Esimese Astme Kohtu 27. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas T-106/97: FFSA jt *v.* komisjon, EKL 1997, lk II-229, punkt 99). Järelikult ei saa komisjon liikmesriikide poolset teenuste määratlust muul juhul kui ainult ilmse vea olemasolul kahtluse alla seada.

217 Seega tuleb uurida, kas komisjon järeldas vaidlustatud otsuses õigesti, et Kanaari saarte ametiasutused ei ole teinud ilmset hindamisviga, kui nad leidsid, et 1. jaanuarist 1998 kuni sama aasta 31. detsembrini oli Kanaari saarte liinidel, mida seni oli teenindanud Trasmediterránea, avalike teenuste osutamise vajadus olemas.

218 Selles osas tuleb nõustuda komisjoniga, et 1978. aasta lepingu lõppedes ei olnud Kanaari saarte ametiasutustel ebamõistlik leida, et turuolukord ei võimaldanud Kanaari saarte mereühenduse teenuste sellist pidevust tagada, nagu seda oli kuni 31. detsembrini 1997 teinud Trasmediterránea.

219 Selge on see, et Trasmediterránea pakkus neid teenuseid konkurentsis teiste ettevõtjatega, kelle hulgas on ka hageja. Siiski ei tõenda hageja, et see konkurents võimaldas tagada Trasmediterránea poolt osutatud teenustega nende pidevuse, regulaarsuse ja sageduse osas võrreldavaid teenuseid kõigil liinidel, mida teenindas ajutise korra alusel Trasmediterránea .

220 Vastupidiselt hageja väitele ei tulene komisjoni vajalike meetmete ettepanekus 1978. aasta lepingu kohta antud hinnangust, mille kohaselt „teatud liine sai adekvaatselt teenindada (või juba teenindati) kommertsteenuseid osutavate eraettevõtjate kaudu, kes [...] pakuvad sarnast sagedust, pidevust, regulaarsust ja sarnaseid tariife", et Kanaari saarte liinidel Trasmediterráneaga samal tasemel teenuse pakkumiseks oli olemas piisav konkurents. Eespool punktis 173 toodud põhjustel ei ole mingil moel tõendatud, et see hinnang puudutas Kanaari saarte liine.

221 Samuti ei võimalda mõne Kanaari saarte vahelise lennuühenduse olemasolu 1998. aastal tõendada, et konkurendid pakkusid sageduse, pidevuse ja regulaarsuse poolest sarnaseid saartevahelise ühenduse teenuseid võrreldes nendega, mille osutamine usaldati ajutise korraga Trasmediterráneale.

222 Mis puudutab kohtuistungil hageja viidatud Tribunal Superior de Justicia de Canariase otsust, tuleb kohe märkida, et kuna see on vaidlustatud otsusest hilisem, ei saanud komisjon oma otsuse tegemisel seda arvesse võtta. Seega ei saa ka Esimese Astme Kohus seda vaidlustatud otsuse õiguspärasuse hindamisel arvesse võtta.

223 Peale selle, isegi kui hageja väidab, et oma otsuses leidis siseriiklik kohus, et teised ettevõtjad osutasid Trasmediterránea osutatud teenustega sarnaseid saartevahelise ühenduse teenuseid, omades sealjuures suuremat teenuse osutamise võimet ja rohkem laevu, tuleb sedastada, et viidatud kohtuotsuses sellist hinnangut ei leidu.

224 Veel on asjakohane märkida, et hageja ei nimeta kõnealuses siseriikliku kohtu otsuses sisalduva turuanalüüsi andmeid, mis võimaldaksid tuvastada Kanaari saarte ametiasutuste tegeliku avaliku teenuse vajaduse olemasolu hindamisel tehtud ilmse vea olemasolu.

225 Ka teised väidetavalt nimetatud kohtuotsuses sisaldunud ja hageja viidatud vastuväited ei võimalda tõendada Kanaari ametiasutuste ilmset hindamisviga, mille komisjon oleks pidanud vaidlustatud otsuses tuvastama. Väidetav hinnang, mille kohaselt dekreet nr 113/1998 ja kõik selle lisad olid „koostatud mõõdu järgi" Trasmediterráneale, mille tõttu see dekreet oli täielikult ühenduse õigusega ja Hispaania õigusega vastuolus, ei ole asjakohane hindamaks, kas turujõud oleks suutnud tagada Trasmediterránea poolt 1998. aastal saarestikus osutatud teenuse osutamise.

226 Ja lõpuks, vastupidiselt hageja väitele, ei ole hagi 28. lisas ega mujal toimikus ühtegi Kanaari saarte valitsuse transpordi peadirektoraadi hinnangut, milles oleks nimetatud kõik 1998. aastal Kanaari saarestikus veoteenuseid osutanud äriühingud, ega täpsustatud sealjuures vastavad laevad, liinid, teenuse osutamise võimed ega sagedused.

227 Kuna ükski hageja esitatud asjaoludest ei võimalda vähendada Kanaari ametiasutuste selle hinnangu usaldusväärsust, mille kohaselt turuolukord ei olnud Trasmediterránea ajutise korra alusel pakutud teenustega sarnaste laevaühenduse teenuste osutamiseks piisavalt soodus, siis ei ole tõendatud, nagu oleksid Kanaari saarte ametiasutused ületanud kaalutlusõiguse piire, kui nad võtsid vastu 1997. aasta otsuse, mida hiljem pikendati. Nendel tingimustel tuleb sedastada, et vaidlustatud otsusega, milles komisjon leiab, et Kanaari ametiasutuste poolt oli mõistlik panna Trasmediterráneale üldise majandushuvi teenuse osutamise kohustus, ei ole kaalutlusviga tehtud.

228 Eeltoodust lähtudes tuleb käesoleva väite kolmas osa tagasi lükata kui põhjendamatu.

4. Väite neljas osa, mis käsitleb avaliku hanke tegemata jätmist ja põhjenduse puudumist

a) Poolte argumendid

229 Hageja väidab, et avalike teenuste osutamise kohustuste rahastamiseks ette nähtud abi andmisel tuleb lähtuda ettevõtjate vahelise mittediskrimineerimise põhimõttest

— ettevõtjatel peavad kõnealuse abi saamiseks olema samad võimalused. See põhimõte on sätestatud määruse nr 3577/92 artiklis 4. Just seda põhimõtet rakendades näevad ühenduse suunised meretranspordile suunatud riigiabi kohta avalike hangete osas ette edasikaebamise võimaluse.

230 Käesoleval juhul ei ole need nõuded täidetud, kuna Trasmediterráneale määratud abi anti talle otse ilma hankemenetluseta. Pärast selle abi andmist kuulutati tõesti riigihange dekreedi nr 113/1998 alusel välja. Siiski olid selle hankemenetluse tingimused ilmselt vastuvõtmatud, sest dekreet ei näinud avalike teenuste osutamise kohustustega liinide teenindamisel ette mingisugust toetust, vaid ainult maksimumhinnad, mis hageja väitel olid ebapiisavad.

231 Lõpuks märgib hageja, et vaidlustatud otsuses ei ole mingisugust selgitust põhiküsimuses, kas mittediskrimineerimise põhimõtte, mille kohaselt abi tuleb anda hankemenetluse teel, kohaldamine takistab Trasmediterráneale määratud ülesande täitmist. Hageja arvates oleksid need selgitused pidanud olema vaidlustatud otsuses, kuna vajalike meetmete ettepanekus järeldas komisjon, et riigiabi eeskirjade kohaldamine ei takista juriidiliselt ega praktiliselt kõnealuste teenuste osutamist, sest need eeskirjad nõuavad avalikku hanget. Hageja järeldab sellest, et nende selgituste puudumisel on vaidlustatud otsus mitte ainult vastuolus EÜ artikli 86 lõikega 2 vaid ka meelevaldne ja ebapiisavalt põhjendatud.

232 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, väidab, et Hispaania ametiasutused ei olnud kohustatud sõlmima avalike teenuste osutamise lepinguid hankemenetluse kaudu. Ühenduse suuniste meretranspordile suunatud riigiabi kohta punktist 9 tuleneb, et isegi kui komisjon soovitab sõlmida avalike teenuste osutamise lepinguid hankemenetluse kaudu, on võimalik ka teiste hankemeetodite kasutamine, eelkõige mis puudutab regulaarse veoteenusega saartekabotaaži.

233 Peale selle, kuna käesoleva juhtumi asjaolud puudutavad 1998. aastat, ei ole asjakohane tugineda määruse nr 3577/92 lõikele 4 määruse nr 3577/92 artikli 6 lõike 2 alusel, mille kohaselt ei kohaldu nimetatud määrus Kanaaridele enne 1. jaanuari 1999.

234 Komisjon lisab, et kehtiva ühenduse õiguse kohaselt ei tulene EÜ artiklist 86 ühtegi üldist kohustust sõlmida avalike teenuste osutamise lepingud hanemenetluse kaudu. Nendel tingimustel ei ole vaja uurida, kas selline ilma hankemenetluseta sõlmimine on EÜ artikli 86 lõikega 2 kooskõlas.

235 Komisjon märgib veel, et isegi kui hankemenetluse kohustus oleks olnud käesoleval juhul põhimõtteliselt kohaldatav, mis nii ei olnud, võis kõnealuse korra esialgne ja ajutine iseloom ning Amsterdami lepingule lisatud deklaratsioonis tunnustatud avaliku teenuse pidevuse põhimõte õigustada *ad hoc* menetlust, kuna on mõistlik mõelda, et ainult varem neid teenuseid osutanud ettevõtja on võimeline tagama nende jätkamise kohe ja seda nii lühikeseks ajaks, kui kehtib ajutine kord.

236 Lõpuks väidab ta, et dekreedist nr 133/1998 tulenev lõplik kord võimaldab sõlmida avalike teenuste osutamise lepinguid, millega võib kaasneda kompensatsiooni maksmine, vaid riigihanke teel.

237 Neid kaalutlusi silmas pidades on selge, et hankemenetluse puudumine ei võimaldanud käesoleval juhul EÜ artikli 86 lõike 2 kohaldamist välistada.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

238 Asjakohane ei ole hageja tuginemine määrusele nr 3577/92 ja ühenduse suunistele meretranspordile suunatud riigiabi kohta, näitamaks, et üldise majandushuvi teenuste osutamise kohustused tuleb panna hankemenetluse tulemusena. Ühelt poolt ei kohaldu määrus nr 3577/92 käesoleva juhtumi asjaoludele (vt eespool punkt 199). Teiselt poolt ei ole EÜ artikli 86 lõike 2 kohaldamise tingimuste kindlaksmääramisel asjakohased eespool nimetatud suunised, mis mingil juhul ei nõua ettevõtja valikuks saartekabotaaži teenuste osutamisel riigihanke korraldamist (vt eespool punkt 200).

239 Peale selle ei tulene artikli 86 lõike 2 sõnastusest ega selle sättega seonduvast kohtupraktikast, et üldise huvi teenuste osutamise kohustuse võib ettevõtjale panna vaid riigihanke tulemusena. Nendel tingimustel, vastupidiselt hageja väitele, ei ole nõutav, et vaidlustatud otsus põhjendaks eriliselt Trasmediterráneale Kanaari saarte vaheliste mereühenduse teenuste osutamise kohustuse panemist ilma hankemenetluseta.

240 Seega tuleb käesoleva väite neljas osa tagasi lükata.

5. Väite viies osa, mis käsitleb 1998. aasta toetuse ebaadekvaatset iseloomu ja põhjenduse puudumist

a) Poolte argumendid

241 Hageja väidab, et 1998. aasta toetus on ebaadekvaatne ja vaidlustatud otsuses puudub piisav sellekohane põhjendus.

242 Esiteks, mis puudutab põhjenduse puudumist, märgib hageja kõigepealt seda, et ta ei teadnud kõnealuste liinide maksumusega seonduvaid konkreetseid andmeid, mida võeti 1998. aasta toetuse summa hindamisel arvesse. Asjaolu, et komisjon ei märkinud täpseid arve, mille alusel ta leidis, et toetuse summa on sobiv, kujutab endast vaidlustatud otsuse põhjendamata jätmist, mille tõttu see otsus on tühine. Hageja palub Esimese Astme Kohtul kohustada komisjoni esitama vaidlustatud otsuse terviktekst, et ta saaks ennast kaitsta.

243 Teiseks, mis puudutab toetuse ebaadekvaatset iseloomu, märgib hageja kõigepealt, et ühenduse kohtupraktikast tulenevalt võib selleks, et kohalduks EÜ artikli 86 lõikes 2 ette nähtud erand, toetusega katta vaid üldise majandushuvi teenust osutavale ettevõtjale eriülesande täitmisest tekkivad lisakulud. Peale selle peab toetuse andmine olema vajalik selleks, et ettevõtja saaks avalike teenuste osutamise kohustusi täita majandusliku tasakaalu tingimustes (eespool punktis 216 viidatud kohtuotsus FFSA jt *v.* komisjon, punkt 11). Hageja lisab veel, et ühenduse suunistes meretranspordile suunatud riigiabi kohta täpsustatakse, et lisakulud peavad olema otseselt seotud ettevõtja poolt registreeritud kahjumiga ja iga teenus tuleb arvestada eraldi, et vältida ülemaksmist, ristsubsideerimist ning ebaadekvaatset juhtimist ja tegevusmeetodeid.

244 Hageja sõnul ei vasta käesoleval juhul vaidlustatud otsus nendele nõuetele. Sellega seoses esitab hageja neli väidet.

245 Esiteks ei ole komisjon kontrollinud Kanaaride ametiasutuste 1998. aasta toetuse oletatavat summat hindama määratud eksperdi aruandes sisalduvaid andmeid, samas, kuna selle aruande tellisid Kanaari ametiasutused, võib selle autori erapooletuses kahelda. Kanaaride ametiasutuste määratud eksperdi aruande kohta väidetu tõenduseks palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada esitama nimetatud aruannet.

246 Teiseks ei ole nimetatud aruande aluseks olev metoodika adekvaatne, sest see tugineb teatud ettevõtja esitatud kulude analüüsile ja mitte Trasmediterránea tegelikele kuludele.

247 Kolmandaks on see metoodika koostatud mõõdu järgi Trasmediterráneale, sest dekreedi nr 113/1998 vastuvõtmisel leidsid Kanaari ametiasutused ise, et kavandatavate teenuste osutamiseks ei olnud vaja toetust anda ja et nende teenuste osutamise rahastamine oli nimetatud dekreedis kindlaks määratud maksimaalsete tasumäärade kohaldamisel saadava müügituluga piisavalt tagatud. Kui tasumäärad olid hankemenetluse väljakuulutamisel piisavad, ei oleks nende Trasmediterránea poolne kohaldamine pidanud kaasa tooma puudujääki, mida tuli toetusega hüvitada.

248 Peale selle esines diskrimineerimine toetust saava Trasmediterránea ja teiste ettevõtjate vahel, kellele kohaldus ainult toetusi mitte ette nägev dekreedis nr 113/1998 sätestatud kord.

249 Selleks et tõendada, milliseid tehnilisi ja majanduslikke tingimusi Kanaari saarte ametiasutused avalike teenuste osutamise kohustuste ja dekreedis nr 113/1998 kohaldatavate tasumäärade kindlaksmääramisel arvesse võtsid, palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada Hispaania ametiasutusi esitama toimikut, mille Kanaari saarte autonoomse piirkonna Consejería de Turismo y transportes koostas seoses Trasmediterránea nõudega tasuda talle väidetavalt võlgnetavad summad, mis tulenesid eelarveaastatel 1998, 1999 ja 2000 saartevahelistel liinidel avaliku mereühenduse teenuste osutamisel tekkinud puudujäägi katmisest. Samuti palub hageja sõltumatu eksperdi aruande esitamist. Peale selle palub hageja, et Esimese Astme Kohus kohustaks esitama kõik pärast dekreedi nr 133/1998 jõustumist Kanaari saarte avaliku teenuse liinide avalikke hankeid puudutavad toimikud. Lõpuks taotleb hageja kõikide dekreedi nr 133/1998 vastuvõtmise ettevalmistamisega seonduvate dokumentide, eelkõige uuringute, aruannete ja majandusalase teabe, mille alusel töötati välja avalike teenuste osutamise kohustusi käsitlev lisa, esitamist.

250 Neljandaks, sõltumatu eksperdi aruandes ei analüüsita liinide teenindamisel puudujäägi tekkimise põhjusi ega Trasmediterránea tasumäärade poliitikat, samas kui hageja arvates oli nende andmete uurimine peamine, et teha kindlaks, kas puudujääk oli tõesti tekkinud vajadusest tagada avalike teenuste kohustuste täitmine või muudest ärilistest põhjustest.

251 Hageja väidab, et toetust kasutati puudujäägi katmiseks, mis oli tekkinud eelkõige selektiivsest tasumäärade alandamise poliitikast kiirliinil Santa Cruz de Tenerife – Las Palmas. Täpsemalt väidab hageja, et Trasmediterránea kohaldas sellel liinil üle 50%-list hinnaalandust võrreldes maksimaalsete tasumääradega, mis olid kinnitatud kolmele laevaühendusele viiest Trasmediterránea igapäevaselt teenindatavast laevaühendusest ja mille osas Trasmediterránea on hagejaga konkurentsis. Kahe ülejäänud laevaühenduse puhul kohaldas Trasmediterránea peaaegu maksimaalset tasumäära. Viimase väite õigsuse tõendamiseks palub hageja Esimese Astme Kohtul kohustada komisjoni esitama tema valduses olevat teavet Trasmediterránea kohaldatud tasumäärade poliitika kohta 1998. eelarveaastal liinidel Los Cristianos – La Gomera ja Santa Cruz de Tenerife – Las Palmas. Samuti palub ta Esimese Astme Kohtul kohustada Trasmediterráneat esitama koopiat 1998. aasta ametlikest tasumääradest kiirliinil Las Palmas – Santa Cruz de Tenerife jaotatuna vastavalt sõiduplaanile.

252 Hageja väidab, et teoorias üldise huvi liinideks kvalifitseeritud liinide subsideerimine on ebaseaduslik, kui nende liinide teenindamisega kaasneb oluline puudujääk, mis on tingitud sellest, et kindlaksmääratud tasumäärade asemel kohaldatakse tasumäärade alandamise poliitikat, rikkudes sellega olulisi EÜ asutamislepingu sätteid. Nendel tingimustel ei või komisjon tunnistada 1998. aasta abi ühisturuga kokkusobivaks.

253 Komisjon, keda toetab Hispaania Kuningriik, väidab, et Trasmediterráneale makstud hüvitis, mis oli mõistliku meetodi kohaselt arvutatud, on adekvaatne ja proportsionaalne.

254 Metodoloogia kohta märgib komisjon, et see põhineb ühelt poolt näitlikel püsi- ja muutumatutel kuludel, mis peaks teatud ettevõtjale iga kõnealuse liini teenindamisega kaasnema, võttes arvesse ametiasutuste seatud tingimusi ja varasematel aastatel kajastatud veomahtu, ning teiselt poolt näitlikke oodatavaid müügitulusid iga liini kohta, mis saadakse eespool nimetatud veomahtudele tasumäärade kohaldamisel. Igal juhul peetakse objektiivselt õigustatuks puudujääki, mis tuleneb kulude ja tulude vahest. Nende kriteeriumide kohaselt jõutakse aruandes järeldusele, et kõik liinid on suuremal või vähemal määral puudujäägiga. Kogu puudujääk ulatub 1,652 miljardi Hispaania peseetani, samas kui Trasmediterránea taotles 2,5 miljardi Hispaania peseeta suurust toetust. Erinevus Trasmediterránea küsitud summa ja Kanaaride ametiasutuste tegelikult makstud summa vahel kinnitab seda, et toetuse arvestamisel olid Trasmediterránea ja Kanaari saarte valitsuse huvid selgelt vastuolus. Järelikult ei ole ühtegi põhjust kahtlustada, et sõltumatu eksperdi aruanne oli koostatud eesmärgiga eelistada Trasmediterráneat.

255 Asjaolu, et ei toetutud mitte üksnes Trasmediterránea esitatud andmetele, vaid teatud ettevõtja esitatud kuludel põhinevatele arvutustele, ei ole kaugeltki probleemiks, vaid näitab analüüsi täpsust. Selle meetodi kasutamine võimaldas vältida tuginemist kuludele, mille Trasmediterránea oleks võinud kunstlikult üle hinnata.

256 Peale selle ei aksepteerinud komisjon sõltumatu eksperdi aruannet pimesi, vaid uuris detailselt selle põhjendusi, järgitud metoodikat ning samuti tehtud arvutusi ja jõudis kindlapõhjalisele järeldusele.

257 Mis puudutab argumenti, et Trasmediterráneale makstud toetused on ülemäärased, sest eelnevalt heakskiidetud tasumääradest saadav müügitulu oleks pidanud olema piisav, lükkab komisjon selle ümber väitega, et kui teatud valdkonda reguleerides on avaliku võimu esindajate põhiküsimuseks pigem avaliku teenuse kasutajate kui

ettevõtjate huvi, siis on avaliku võimu esindajatel õigus ette näha, et ettevõtjaid rahastatakse osaliselt teenuse kasutajate maksete arvelt ja osaliselt riigi toetusest.

258 Mis puudutab vastuväidet, mille kohaselt toetused on ebaproportsionaalsed ja seega vastuolus EÜ artikli 86 lõikega 2, sest hüvitist kasutatakse Trasmediterránea tasumäärade poliitika rahastamiseks liinidel, kus on tegemist konkurentsiga, märgib komisjon, et see vastuväide ei jää minimaalsegi analüüsi korral kehtima. Kõigepealt, teatud valdkonda reguleerides on avaliku võimu esindajatel õigus ette näha, et ettevõtjaid rahastatakse osaliselt teenuse kasutajate maksete arvelt ja osaliselt riigi toetusest. EÜ artikkel 86 lõige 2 on just sellist tüüpi olukordade jaoks ette nähtud. Selle sätte kohaselt peab riigi abiga hüvitatav puudujääk tulenema konkreetselt ettevõtjale pandud avalike teenuste osutamise ülesande täitmisest ja käesoleval juhul see ongi nii.

259 Komisjon lisab, et väites, et 1998. aasta toetus on ebaproportsionaalne vaid sel põhjusel, et Trasmediterránea konkureerib tema hindadega, ajab hageja segamini kaks analüüsi taset, millest üks käsitleb 1998. aasta toetuse sobivust ja teine küsimust Trasmediterránea võimalikust ärilisest tegevusest.

260 Küsimus sellest, kas Trasmediterránea tegevus on konkurentsieeskirjadega vastuolus või mitte, eelkõige pakkudes turuhindadest madalamate hindadega teenust turul, kus tal antud juhul on valitsev seisund, on eraldiseisev küsimus, mida tuleb lahendada asjakohasel õiguslikul viisil. Isegi kui Trasmediterránea tegevus on konkurentsieeskirjadega vastuolus, ei tulene sellest veel, et niisugust tegevust oleks rahastatud 1998. aasta toetusega, milleks on 1,65 miljardit Hispaania peseetat, samas kui Trasmediterránea kajastas 1998. aastal ajutise korra alusel teenindatud liinidel puudujäägina kokku 2,5 miljardit peseetat.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

261 Esimesena tuleb uurida, kas hageja 1998. aasta toetuse vastu esitatud neli väidet on põhjendatud.

262 Esimese väitega heidab hageja komisjonile ette sõltumatu eksperdi aruandes sisaldunud andmete, mille alusel arvutati 1998. aasta toetus, kontrollimata jätmist, samas kui hageja arvates võis selle eksperdi erapooletuses kahelda, sest tema määrajaks olid Kanaari saarte ametiasutused.

263 Tuleb kohe märkida, et hageja ei esita ühtegi argumenti, mis võiks asjaomase eksperdi erapooletuse tõsiselt kahtluse alla seada. Seevastu peab rõhutama, et kõnealuses aruandes on Trasmediterráneale hüvitatavate kulude summaks määratud 1,652 miljardit Hispaania peseetat, samas kui viimane taotles hüvitist 2,5 miljardi Hispaania peseeta ulatuses. Nendel tingimustel tuleb sedastada, et ei ole mingil moel tõendatud aruande autori mis tahes erapoolik suhtumine Trasmediterránea suhtes. Peale selle, kuna Hispaania Kuningriik märkis, ilma et hageja oleks sellele asjakohaselt vastu vaielnud, et viimasel oli kõnealuse aruande koopia olemas enne, kui ta käesolevas asjas oma repliigi esitas, ei ole menetlust korraldavaid meetmeid vaja määrata, et Kanaari saarte ametiasutused nimetatud aruande esitaksid.

264 Isegi kui möönda, sõltumata kõnealuse aruande autori erapoolikusest, et komisjon pidi aruandes sisalduvaid andmeid kontrollima, tuleb seadastada, et vaidlustatud otsuses on selgelt märgitud, et iga laevaühenduse kohta tehti analüüs, ja sealjuures on täpsustatud, milliseid kuludega seotud kirjeid on arvesse võetud. Peale selle ei esita hageja ühtegi argumenti, mis võimaldaks kahelda selles, et komisjon uuris

nimetatud aruande põhjendusi, metodoloogiat ja tehtud arvutusi tegelikult. Nendel tingimustel tuleb vastuväide tagasi lükata kui põhjendamatu.

265 Teises väites vaidleb hageja vastu sellele, nagu võiks väidetud avaliku teenuse osutamisest tingitud ülekulu õiguspäraselt arvutada, lähtudes teatud ettevõtja kuludest, selle asemel et lähtuda kuludest, mida Trasmediterránea kõnealuse teenuse osutamisel tegelikult kandis.

266 Mis puudutab majanduslike näitajate kompleksset hindamist, siis on komisjonil kõnealuse teenuse osutamisega kaasnenud ülekulude hindamisel lai hindamisruum. Sellest tuleneb, et kontroll mida Esimese Astme Kohus komisjoni hinnangu suhtes peab teostama, peab piirduma asjaolude sisulise õigsuse ja ilmse kaalutlusvea puudumise kontrollimisega (vt selle kohta eespool punktis 216 viidatud kohtuotsus FFSA jt *v.* komisjon, punkt 101).

267 Käesoleval juhul võis komisjon mõistlikult leida, et objektiivsete kulude kasutamine võimaldas 1998. aastaks toetuse välja arvutada, ilma et oleks vaja olnud tugineda Trasmediterránea esitatud kuludele. Juhul kui oleks tuvastatud, et komisjoni poolt arvesse võetud objektiivsed kulud on alusetult kõrged, siis võiks komisjoni hinnang 1998. aasta toetuse sobivuse kohta sisaldada ilmset kaalutlusviga. Siiski ei tõenda ega esita hageja käesoleval juhul seda, et kasutatud objektiivsed kulud olid ülemäärased. Nendel tingimustel saab järeldada, et teine väide ei ole põhjendatud.

268 Kolmandas väites heidab hageja komisjonile ette, et see on heaks kiitnud ainuüksi põhimõtte toetada kõnealuste teenuste osutamist, mis kujutab endast Trasmediterránea ja teiste ettevõtjate vahelist diskrimineerimist.

269 Poolte vahel ei ole vaidlust selles, et Trasmediterránea ajutise korra alusel osutatud teenused on ette nähtud ka dekreedis nr 113/1998 ja Trasmediterránea nende teenuste osutamisel kohaldatud maksimaalsed tasumäärad on samuti need, mis on dekreedis nr 113/1998 ette nähtud. Samuti on selge, et dekreet nr 113/1998 ei näe üldise majandushuvi teenuste osutamise eest ette mingisugust toetust põhjusel, et nende teenuste osutamise eest ette nähtud tasumäärad on hinnatud seonduvate kulude katmisel piisavaks. Siiski ei tulene sellest, nagu oleks komisjon teinud ilmse kaalutlusvea, kui ta kiitis heaks ainuüksi 1998. aasta toetuse andmise põhimõtte. Tegelikult võis komisjon mõistlikult leida, et Trasmediterráneale antud üldise majandushuvi teenuse osutamise kohustusega seonduvad kulud ei olnud dekreedis nr 113/1998 ette nähtud tasumääradega piisavalt kaetud. Tuleb märkida, et hageja väidab ise, et need tasumäärad olid ilmselt dekreedis nr 113/1998 ette nähtud teenuste osutamiseks ebapiisavad.

270 Nendel tingimustel ei ole vaja rahuldada hageja esitatud menetlust korraldavate meetmete taotlust, mis puudutab erinevate dokumentide esitamist, et tõendada tema väiteid dekreedis nr 113/1998 ette nähtud avalike teenuste osutamise kohustuste ja nende suhtes kohaldatavate tariifide kohta.

271 Peale selle, vastupidiselt hageja väitele, ei kujuta asjaolu, et 1998. aasta toetust anti vaid Trasmediterráneale, endast teiste ettevõtjate diskrimineerimist. Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale seisneb diskrimineerimine eelkõige sarnaste olukordade erinevas käsitlemises, mis seab mõne ettevõtja teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda, ilma et erinev kohtlemine oleks teatud tähtsusega objektiivsete erinevuste tõttu õigustatud (vt Euroopa Kohtu 13. juuli 1962. aasta otsus liidetud kohtuasjades 17/61 ja 20/61: Klöckner-Werke ja Hoesch *v.* ülemamet, EKL 1962, lk 615, 652; 15. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 250/83: Finsider *v.* komisjon, EKL 1985, lk 131, punkt 8, ja 26. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-351/98: Hispaania *v.* komisjon, EKL 2002, lk I-8031, punkt 57).

272 Hageja ei suuda tõendada, et teised ettevõtjad peale Trasmediterránea olid võimelised Kanaari saarte vahelist mereühendust tagama teenuse osutamise ajutise korraga kehtestatud nõuetele vastavalt. Hageja ei tõenda ka seda, et teised ettevõtjad peale Trasmediterránea oleksid olnud huvitatud nende teenuste osutamise kohustuse võtmisest. Lõpuks jääb tõendamata ka see, et teised ettevõtjad peale Trasmediterránea neid teenuseid tegelikult osutasid.

273 Järelikult tuleb sedastada, et Trasmediterránea ja teiste ettevõtjate olukord oli objektiivselt erinev, ja et see objektiivne erinevus oli piisav, et õigustada Kanaari saarte vaheliste mereühenduse teenuste osutamise eest toetuse andmist ainult Trasmediterráneale. Seega ei ole kolmas väide põhjendatud.

274 Neljandas väites heidab hageja komisjonile ette selle heakskiitmist, et 1998. aasta toetus kattis üldise majandushuvi teenuse osutamisega seotud kulusid, samas kui selle toetusega hüvitati EÜ asutamislepinguga vastuolus olevat tasumäärade poliitikaga seonduvat majandustegevuse puudujääki.

275 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et hageja ei nimeta neid EÜ asutamislepingu sätteid, mida väidetava tegevusega rikuti. Järgmiseks, kui oletada, et hageja tahab kinnitada, et Trasmediterránea rikkus EÜ artiklit 82, tuleb tõdeda, et ta piirdub vaid väitega, et Trasmediterránea alandas tasumäärasid ainult nendel liinidel, kus ta oli hagejaga konkurentsis, samas ei põhjenda hageja mingil moel, miks ta arvab, et selline tegevus on turgu valitseva seisundi kuritarvitamine. Lõpuks, isegi kui oletada, et kõnealune tasumäärade poliitika on turguvalitseva seisundi kuritarvitamine, ei saaks selle järeldusega kaotada vaidlustatud otsuses toodud komisjoni hinnangu, mille kohaselt 1998. aasta toetus on avaliku teenuse osutamise lisakuluga täpselt proportsionaalne ja seega EÜ artikli 86 lõikega 2 kooskõlas, usaldusväärsust. Kuna

on selge, et Trasmediterránea ei saanud hüvitist mitte kogu ajutise korra alusel mereühenduse teenuste osutamisega seotud puudujäägi osas, vaid ta pidi osa sellest puudujäägist — 850 miljonit Hispaania peseetat — katma ise, ei ole välistatud, et kahtluse alla seatud tasumäärade praktiseerimisega seonduv puudujääk jäi Trasmediterránea kanda, ilma et seda 1998. aasta toetusega mingilgi moel oleks hüvitatud.

276 Nendel tingimustel ei ole vaja rahuldada hageja taotlust, et Esimese Astme Kohus kohustaks komisjoni ja Trasmediterráneat esitama selle ettevõtja kommertstegevust teatud liinidel puudutavaid dokumente.

277 Eeltoodust tuleneb, et ükski neljast hageja käesoleva väite viienda osa toetuseks esitatud väitest ei ole põhjendatud.

278 Teiseks tuleb uurida, kas vaidlustatud otsus on, nagu hageja väidab, põhjendamata selles osas, mis puudutab ühelt poolt kõnealuste liinide maksumusega seonduvaid konkreetseid andmeid, mida võeti arvesse 1998. aasta toetuse summa hindamisel (vt eespool punkt 242), ja teiselt poolt põhjusi, miks komisjon leiab, et riigiabi eeskirjade kohaldamine takistas Trasmediterráneale antud ülesande täitmist (vt eespool punkt 243).

279 Mis puudutab väidetavat kõnealuste liinide maksumusega seonduvate konkreetsete andmete puudumist, piisab märkimisest, et Hispaania Kuningriigile adresseeritud ja koos konfidentsiaalsete andmetega versioon vaidlustatud otsusest, millest hagejal on koopia (vt eespool punkt 264), sisaldab neid andmeid, mille puudumise üle sama hageja vaidlustatud otsuse avalikkusele kättesaadavas versioonis kurdab. Seega ei ole vaidlustatud otsus selles osas põhjendamata.

280 Mis puudutab põhjendamata jätmist küsimuses, kas ühenduse riigiabi eeskirjade kohaldamine takistab Trasmediterráneale antud ülesande täitmist, tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses on selgelt ja ühemõtteliselt toodud komisjoni arutlus, millest lähtudes ta leidis, et nende eeskirjade kohaldamine takistas Trasmediterráneale antud ülesande täitmist. Kõigepealt märgib komisjon, et kontrollimaks, kas Trasmediterránead on vaja ülesande täitmisel tehtud kulude osas toetada, peab komisjon kontrollima, kas oli teisi ettevõtjaid, kes pakkusid Trasmediterráneale pandud avaliku teenuse osutamise kohutustes sisalduvate teenustega sarnaseid teenuseid. Seejärel tõdeb ta, et ükski teine ettevõtja ei osutanud 1998. aastal Kanaari saarestikus selliseid teenuseid. Lõpuks märgib ta, et saadud ja riigiabina kvalifitseeritud toetus on kõnealuse avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmisega seonduvate lisakuludega täpselt proportsionaalne. Nende asjaolude põhjal tuleb sedastada, et vaidlustatud otsuses märgitakse vähemalt aimatavalt, et 1998. aasta toetus, mis oleks pidanud riigiabi eeskirju kohaldades olema keelatud, oli Trasmediterráneale pandud avalike teenuste osutamise kohustuse täitmise tagamiseks ajutise korra alusel vajalik. Seega ei ole vaidlustatud otsus selles osas põhjendamata.

281 Eeltoodust tuleneb, et sarnaselt käesoleva väite nelja osaga ei ole ka väite viies osa vastuvõetav. Seega tuleb väide tagasi lükata kui põhjendamatu.

282 Eeltoodust lähtudes tuleb hagi täies ulatuses rahuldamata jätta

Tõenditega seotud taotlused

283 Peale konkreetsete asjaolude tuvastamiseks tehtud taotluste, nagu eespool erinevates punktides käsitletud väidetega seoses uuritud, esitab hageja veel teisi dokumentide

esitamise taotlusi, täpsustamata sealjuures konkreetseid asjaolusid, mida nende meetmetega soovitakse tõendada. Nendel tingimustel tuleb sedastada, et nimetatud taotlused ei sisalda ühtegi otsustavat aspekti õiguspärasuse kontrolliks, mida ühenduse kohus peab teostama. Järelikult tuleb need taotlused jätta rahuldamata.

Kohtukulud

284 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele temalt välja.

285 Hispaania Kuningriigi kulud jäävad kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu kohaselt tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (teine koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta hageja enda ja komisjoni kohtukulud hageja kanda.

3. Jätta Hispaania Kuningriigi kulud tema enda kanda.

Pirrung Meij Forwood

Pelikánová Papasavvas

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. juunil 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

H. Jung

Koja esimees

J. Pirrung

Sisukord

Õiguslik raamistik ..... II - 2038

I — Ühenduse õigusnormid ..... II - 2038

A — Määrus (EMÜ) nr 3577/92 ..... II - 2038

B — Määrus (EÜ) nr 659/1999 ..... II - 2039

C — Ühenduse suunised meretranspordile suunatud riigiabi kohta ..... II - 2040

D — Teatis üldise majandushuvi teenuste kohta Euroopas ..... II - 2040

II — Hispaania õigusnormid ..... II - 2041

A — Kuninga dekreet nr 1876/78 ..... II - 2041

B — Kuninga dekreet nr 1466/1997 ..... II - 2045

C — Dekreet nr 113/1998 ..... II - 2045

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ..... II - 2046

I — 1978. aasta leping ..... II - 2046

II — Hageja kaebused ja 1978. aasta lepinguga seonduv vajalike meetmete ettepanek II - 2048

III — Ajutine kord Kanaari saarte vahelistel liinidel ..... II - 2050

Vaidlustatud otsus ..... II - 2051

Menetlus ..... II - 2054

Poolte argumendid ..... II - 2056

Vastuvõetavus ..... II - 2057

I — Poolte argumendid ..... II - 2057

II — Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2060

Põhiküsimus ..... II - 2064

I — 1997. aasta toetus ja lõpetamise toetus ..... II - 2065

A — Esimene väide, mis käsitleb põhjendamiskohustuse rikkumist ..... II - 2065

1. Poolte argumendid ..... II - 2065

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2066

B — Teine väide, mis käsitleb EÜ artikli 88 kohaldamisel tehtud kaalutlusviga ..... II - 2068

1. Poolte argumendid ..... II - 2068

a) Väite esimene osa ..... II - 2069

b) Väite teine osa ..... II - 2073

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2076

a) Väite esimene osa ..... II - 2076

b) Väite teine osa ..... II - 2078

II — 1998. aasta toetus ..... II - 2081

A — Väide, mis käsitleb EÜ artikli 88 rikkumist ..... II - 2081

1. Poolte argumendid ..... II - 2081

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2086

B — Väide, mis käsitleb EÜ artikli 86 lõike 2 ja põhjendamiskohustuse rikkumist ..... II - 2089

1. Väite esimene osa, mis käsitleb avaliku võimu esindaja akti puudumist ..... II - 2090

a) Poolte argumendid ..... II - 2090

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2092

2. Väite teine osa, mis käsitleb avaliku teenuse osutamise kohustuste täpse määratluse puudumist ..... II - 2093

a) Poolte argumendid ..... II - 2093

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2095

3. Väite kolmas osa, mis käsitleb avaliku teenuse tegeliku vajaduse puudumist ..... II - 2097

a) Poolte argumendid ..... II - 2097

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2100

4. Väite neljas osa, mis käsitleb avaliku hanke tegemata jätmist ja põhjenduse puudumist ..... II - 2103

a) Poolte argumendid ..... II - 2103

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2106

5. Väite viies osa, mis käsitleb 1998. aasta toetuse ebaadekvaatset iseloomu ja põhjenduse puudumist ..... II - 2106

a) Poolte argumendid ..... II - 2106

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2112

Tõenditega seotud taotlused ..... II - 2117

Kohtukulud ..... II - 2118